

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΩΝ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**« Οργάνωση Γεωργικής Εκμετάλλευσης Παραγωγής Ξηρών Σύκων
σε Έκταση Ουδόντα Στρεμμάτων στην Περιοχή Μαυροματίου
Ιθώμης »**

Αθανασόπουλος Θεμιστοκλής

**Επιβλέπων
Καθηγητής Ι. Καραμπέτσος**

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 1999

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	3
1. Η ταυτότητα της Μεσσηνίας.....	4
1.1. Θέση - Γενικά Χαρακτηριστικά.....	4
1.2. Κλίμα	5
1.3. Δημογραφικά Χαρακτηριστικά	7
1.4. Συγκοινωνίες – Μετακινήσεις.....	8
1.5. Οικονομικά Χαρακτηριστικά.....	8
1.6. Τουρισμός.....	9
1.7. Πολιτιστική Υποδομή.....	10
1.8. Αθλητική Υποδομή.....	10
1.9. Παιδεία	11
1.10. Υγεία - Πρόνοια	11
1.11. Περιβάλλον.....	12
1.12. Γεωργικό ενδιαφέρον της καλλιέργειας της συκιάς για το νομό Μεσσηνίας	15
1.13. Η περιοχή του Μαυροματιού Ιθώμης στη Μεσσηνία.....	16
1.13.1. Κοινωνικοοικονομικά στοιχεία της περιοχής	17
1.13.2. Εδαφοκλιματικές συνθήκες της περιοχής.....	17
2. Γενικά περί συκιάς και ξηρών σύκων	19
2.1. Μυθολογικά και ιστορικά στοιχεία σχετικά με την καλλιέργεια της συκιάς	19
2.2. Θρεπτική αξία των σύκων - Υποπροϊόντα αυτών	20
2.3. Βοτανική ταξινόμηση	21
2.4. Βοτανικοί χαρακτήρες του είδους <i>Ficus carica</i>	21
2.5. Ομαδοποίηση ποικιλιών και Ελληνικές ποικιλίες του είδους <i>Ficus carica</i>	22
2.6. Ποικιλία Καλαμών.....	24
3. Καλλιεργητική τεχνική.....	25
3.1. Εγκατάσταση οπωρώνα.....	25
3.2. Κλαδέματα	25
3.2.1. Διαμόρφωση σκελετού.....	25
3.2.2. Κλάδεμα καρποφορίας	26
3.3. Άρδευση	27
3.4. Καλλιέργεια του εδάφους.....	27
3.5. Ερπινεασμός (Όρνιασμα)	27

3.6.	Λίπανση.....	28
3.7.	Πολλαπλασιασμός.....	29
3.8.	Εχθροί και ασθένειες	29
3.9.	Συγκομιδή	30
3.10.	Αποξήρανση	31
3.11.	Διαλογή.....	32
3.12.	Αποθήκευση	34
4.	Παραγωγή	36
4.1.	Στρεμματικές αποδόσεις.....	38
5.	Εμπορία Ξηρών Σύκων	40
5.1.	Θεσμικό πλαίσιο	40
5.1.1.	Απεντόμωση.....	40
5.1.2.	Επεξεργασία.....	41
5.1.3.	Τυποποίηση.....	42
5.1.4.	Συσκευασία Ξηρών Σύκων και Συκόπαστας.....	45
5.1.5.	Σήμανση.....	47
5.1.6.	Ποιοτικός Έλεγχος	48
5.2.	Οργάνωση Εμπορίου.....	50
5.2.1.	«ΣΥΚΙΚΗ»	51
5.2.2.	Ιδιωτικές Επιχειρήσεις.....	53
5.2.3.	Τροποποίηση του καθεστώτος πώλησης σύμφωνα με τον κανονισμό 2201/96 της Ευρωπαϊκής Ένωσης	54
5.3.	Τρόπος πωλήσεων	55
5.3.1.	Πωλήσεις από τη «ΣΥΚΙΚΗ»	55
5.3.2.	Πωλήσεις από Ιδιώτες	56
5.4.	Μηχανισμός σχηματισμού τιμών	56
5.5.	Διάθεση στην εσωτερική αγορά.....	58
5.6.	Εξαγωγές.....	59
6.	Οικονομοτεχνικά στοιχεία της εκμετάλλευσης.....	61
6.1.	Τεχνοοικονομική μελέτη της εκμετάλλευσης.....	61
6.2.	Ανάλυση οικονομικών αποτελεσμάτων	65
6.3.	Υπολογισμός κέρδους και εισοδημάτων	66
6.4.	Αξιολόγηση Οικονομικών Αποτελεσμάτων – Προβλήματα και Προοπτικές.....	68
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	72

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία εκπονήθηκε από την άνοιξη του 1998 ως την άνοιξη του 1999 κατά τη διάρκεια του τελευταίου έτους σπουδών μου στο Τ.Ε.Ι Καλαμάτας

Σκοπός της εργασίας είναι να παρουσιάσει την οργάνωση μιας υποθετικής εκμετάλλευσης παραγωγής ξηρών σύκων στην περιοχή του Μαυρομματίου Ιθώμης του Νομού Μεσσηνίας, την αξιολόγηση των οικονομικών αποτελεσμάτων και τη διεξαγωγή συμπερασμάτων για το κατά πόσο είναι συμφέρουσα η δημιουργία μιας τέτοιας εκμετάλλευσης και κάτω από ποιες συνθήκες.

Στο πρώτο κεφάλαιο της εργασίας παρουσιάζονται γενικά στοιχεία του Νομού Μεσσηνίας και στοιχεία που σχετίζονται με τη γεωργική παραγωγή. Κατά αντιστοιχία παρουσιάζονται και στοιχεία για τη συγκεκριμένη περιοχή.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζονται γενικά στοιχεία για τη συκιά και τα σύκα, η βοτανική ταξινόμηση και τα βοτανικά χαρακτηριστικά της συκιάς.

Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η καλλιεργητική τεχνική της συκιάς όπως περιγράφεται στα γεωπονικά εγχειρίδια και γίνεται αναφορά σε συγκεκριμένες εργασίες και τρόπους που θα εφαρμοσθούν στην υποθετική εκμετάλλευση.

Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η παραγωγή σύκων στο σύνολο της χώρας και γίνεται συσχέτιση με την παραγωγή σε επίπεδο Νομού. Επίσης παρουσιάζεται η στρεμματική απόδοση της συκιάς.

Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζεται το πλαίσιο που διέπει την εμπορία ξηρών σύκων από τη πώληση του προϊόντος από τους παραγωγούς μέχρι τη συσκευασία και διάθεση του προϊόντος στην εγχώρια αγορά και στο εξωτερικό.

Στο έκτο κεφάλαιο γίνεται η τεχνοοικονομική μελέτη, η αξιολόγηση των αποτελεσμάτων και παρουσιάζονται τα προβλήματα και οι προοπτικές της συκκοκαλλιέργειας.

Ευχαριστώ όσους με οποιοδήποτε τρόπο με βοήθησαν στη συγκέντρωση πληροφοριών και στοιχείων καθώς και στην επεξεργασία και παρουσίασή τους.

Με την ευκαιρία αυτή ευχαριστώ όλους τους καθηγητές μου στο Τ.Ε.Ι. Καλαμάτας για τη συμπαράσταση, την κατανόηση και το ενδιαφέρον που έδειξαν κατά τη διάρκεια των σπουδών μου.

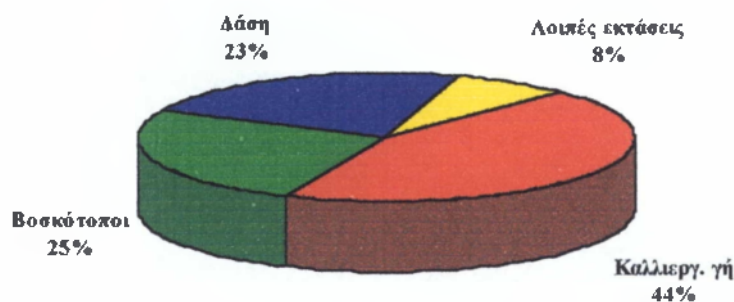
1. Η ταυτότητα της Μεσσηνίας

1.1. Θέση - Γενικά Χαρακτηριστικά

Η Μεσσηνία κατέχει το νοτιοδυτικό άκρο της Πελοποννήσου. Συνορεύει προς Βορρά με την Ηλεία, ΒΑ με την Αρκαδία και Ανατολικά με το Νομό Λακωνίας. Βρέχεται Δυτικά από το Ιόνιο πέλαγος και Νότια από το Μεσσηνιακό κόλπο. Είναι ένας από τους επτά Νομούς της Πελοποννήσου, με πληθυσμό 166.964 κατοίκους. Η έκτασή της είναι 2.990 τ.χλμ., εκ των οποίων το 24% καλύπτουν πεδινές εκτάσεις, το 36% ημιορεινές και το 40% ορεινές.

Η έκταση του νομού κατανέμεται ως εξής:

ΕΚΤΑΣΗ	ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
A) Καλλιεργούμενη γη	1.325.614	44,3 %
B) Βοσκότοποι	756.019	25,4 %
Γ) Δάση	673.192	22,5 %
Δ) Λοιπές εκτάσεις	243.103	7,8 %
	<hr/> 2.989.614	<hr/> 100,0 %

Γράφημα 1. Κατανομή της γεωργικής γης στο νομό Μεσσηνίας.

Πηγή: Διεύθυνση Γεωργίας Νομού Μεσσηνίας.

Πρωτεύουσα του νομού είναι η Καλαμάτα με τη μακραίωνη ιστορία, την πλούσια πνευματική - πολιτιστική δραστηριότητα, τη σπάνια φυσική ομορφιά και τα υπέροχα και σπουδαία ιστορικά μνημεία. Η Καλαμάτα έχει περίπου 45.000 κατοίκους.

Απλώνεται στο μεσσηνιακό κόλπο σε εύφορη πεδιάδα ενώ πίσω της έχει τον ορεινό όγκο του Ταΰγétου.

Ο Νομός αποτελείται από τέσσερις επαρχίες: της Καλαμάτας με πρωτεύουσα την Καλαμάτα, της Μεσσήνης με πρωτεύουσα τη Μεσσήνη, της Τριφυλίας με πρωτεύουσα την Κυπαρισσία και της Πυλίας με πρωτεύουσα την Πύλο. Έχει 9 Δήμους και 272 Κοινότητες με 495 Οικισμούς (μετά τις συνενώσεις έχει 29 Δήμους και 2 Κοινότητες).

1.2. Κλίμα

Είναι ήπιο Μεσογειακό με γλυκό χειμώνα και δροσερό καλοκαίρι. Η μέση ετήσια ηλιοφάνεια είναι 70% και η μέση ετήσια θερμοκρασία 20 βαθμοί Κελσίου.

Στοιχεία της Εθνικής Μετεωρολογικής Υπηρεσίας της Περιόδου 1991-1996 δείχνουν ότι η ελάχιστη θερμοκρασία κατά το χειμώνα σπάνια κατεβαίνει στο μηδέν .

Σπάνια επίσης συμβαίνουν παγετοί και χαλάζι που προκαλούν όμως σοβαρές ζημιές στις καλλιέργειες.

Η μέση θερμοκρασία του Ιανουαρίου είναι 18,8° C, η μέση μέγιστη 15,3οC και η μέση ελαχίστη 5,7οC.

Για τον Ιούλιο η μέση θερμοκρασία είναι 26,5οC, η μέση μέγιστη είναι 31,1οC και η μέση ελαχίστη 18,2οC.

Η μεγάλη ηλιοφάνεια (3000 ώρες ετησίως) επηρεάζει σημαντικά την ποσότητα αλλά και την ποιότητα των παραγομένων προϊόντων.

Το ύψος των βροχοπτώσεων είναι κατά μέσο όρο 800 mm, ικανοποιητικό αλλά άνισα κατανομημένο στη διάρκεια του χρόνου (για τα έτη 1991-1996 κυμαίνεται από 814 –1008 mm με ελάχιστο ύψος 509 mm το έτος 1995).

Το κλίμα της Μεσσηνίας μπορεί να περιγραφεί με τους επόμενους πίνακες που ακολουθούν.

Μήνας > \ Έτος	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
1991	5,8	4,9	6,1	7,9	12,0	15,3	18,0	19,6	16,2	12,3	10,2	8,3
1992	5,0	4,8	5,4	8,5	11,7	16,4	17,6	18,3	15,5	12,1	9,7	7,7
1993	4,2	1,8	3,6	6,9	11,2	14,7	16,7	17,1	15,8	12,3	10,4	7,2
1994	6,1	5,2	5,0	8,3	13,2	15,1	17,4	20,0	16,1	15,4	9,1	5,6
1995	5,8	4,4	5,7	6,9	11,0	16,6	18,4	19,1	16,7	11,7	8,1	8,6
1996	8,4	6,2	7,1	8,2	13,6	14,9	17,7	19,1	15,3	12,0	8,9	7,9

Πίνακας 1. Μέση ελάχιστη θερμοκρασία. Πηγή: Εθνική μετεωρολογική Υπηρεσία.

Μήνας > \ Έτος	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
1991	13,9	15,2	17,8	20,4	23,9	28,3	31,7	33,6	27,9	26,4	19,7	16,8
1992	15,1	16,4	17,1	19,2	24,8	29,5	30,8	32,4	27,9	23,1	16,4	15,8
1993	14,9	15,2	16,7	21,5	25,3	30,1	31,4	33,7	28,3	26,8	20,1	18,2
1994	16,2	16,8	18,9	21,3	24,8	27,8	32,7	31,9	26,4	25,0	19,4	16,1
1995	12,0	17,0	16,0	18,3	22,8	29,3	32,4	30,2	27,7	22,9	16,3	16,6
1996	14,4	13,6	15,1	18,4	26,2	28,8	31,0	30,9	27,1	22,4	19,3	16,7

Πίνακας 2. Μέση μέγιστη θερμοκρασία. Πηγή: Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία.

Μήνας > \ Έτος	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ	ΣΥΝΟ ΛΟ
1991	137	156	78	49	34	7	2	0	12	35	121	183	814
1992	124	201	26	71	18	22	15	8	43	51	75	103	757
1993	35	139	68	22	24	35	0	0	24	12	230	96	685
1994	139	160	31	42	27	0	5	3	0	38	50	15	510
1995	221	35	88	10	8	2	4	4	28	1	13	95	509
1996	140	143	154	36	12	2	0	12	82	121	84	222	1008

Πίνακας 3. Βροχή σε mm στήλης Η₂O. πηγή: Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία.

Μήνας > \ Έτος	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
1991	82	84	77	68	73	53	58	71	69	78	82	87
1992	78	87	78	62	75	71	68	72	75	76	77	89
1993	78	73	84	81	83	75	68	72	73	77	84	88
1994	87	83	82	80	78	77	75	71	76	68	72	75
1995	78	75	74	67	63	52	56	66	68	65	77	80
1996	82	79	75	70	65	59	55	62	68	74	78	84

Πίνακας 4. Μέση υγρασία (%). Πηγή: Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία.

Μήνας > Διάρκεια (H)	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ	ΣΥΝΟ ΛΟ
1996	93	182	217	263	314	365	325	325	225	264	128	93	2794

Πίνακας 5. Ηλιοφάνεια (σε H, έτος 1996). Πηγή: Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία.

ΜΗΝΕΣ	ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ			
	ΘΕΡΜΟΚΡΑΣΙΑ	ΥΓΡΑΣΙΑ %	ΗΛΙΟΦΑΝΙΑ ΩΡ	ΒΡΟΧΗ mm
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	10.0	73	172	50.4
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	13.3	81	166	41.8
ΜΑΡΤΙΟΣ	11.0	69	218	40.4
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	11.9	70	210	109.8
ΜΑΙΟΣ	18.9	60	351	5.6
ΙΟΥΝΙΟΣ	25.0	61	333	0.0
ΙΟΥΛΙΟΣ	25.5	60	349	7.5
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	23.9	62	277	9.7
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	22.2	67	232	10.8
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	18.4	72	199	52.2
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	14.9	79	130	109.5
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	11.2	84	93	275.7
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ	17.2	65	228	59.5

Πίνακας 6. Μετεωρολογικά στοιχεία του Νομού για το 1997. Πηγή: Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία.

1.3. Δημογραφικά Χαρακτηριστικά

Από τον πίνακα 7 φαίνεται ότι ενώ τα χρόνια από 1951 έως 1981 ο ρυθμός είναι πτωτικός για το Νομό, το 1981 έχουμε ανάκαμψη του πληθυσμού (4,5%) περίπου. Αυτό παρατηρείται βέβαια αισθητά στην Επαρχία Καλαμάτας, όπου και η πρωτεύουσα του Νομού, μειώνεται ο πληθυσμός στην Επαρχία Μεσσήνης, ενώ μικρή αύξηση παρατηρείται και στις Επαρχίες Πυλίας και Τριφυλίας.

ΕΞΕΛΙΞΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ (ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΚΑΤΟΙΚΟΙ)					
	1951	1961	1971	1981	1991
Ν. ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	227,9	212	173,1	159,8	166,9
ΕΠ. ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	71,3	69,4	61,9	63,3	68,5
ΕΠ. ΜΕΣΣΗΝΗΣ	53,3	49,7	38,5	32,7	31,4
ΕΠ. ΠΥΛΙΑΣ	45,5	42,1	32,8	27,6	28,5
ΕΠ. ΤΡΙΦΥΛΙΑΣ	57,6	50,7	39,7	36,2	38,6

Πίνακας 7. Η εξέλιξη του πληθυσμού 1951 - 1991. Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία.

1.4. Συγκοινωνίες – Μετακινήσεις

Υπάρχει άρτιο και εξυπηρετικό συγκοινωνιακό δίκτυο λεωφορείων που συνδέει τις πόλεις και τα χωριά του νομού με την πρωτεύουσα. Επίσης υπάρχει σύνδεση με την Αθήνα και Θεσσαλονίκη.

Ακόμη υπάρχει σιδηρόδρομος, αεροπλάνο και φερρυ-μποτ για Κρήτη (Καστέλι Χανίων).

1.5. Οικονομικά Χαρακτηριστικά

Ο Νομός Μεσσηνίας είναι έντονα γεωργικός Νομός, αφού το 55,5% του πληθυσμού ασχολείται με τη γεωργία. Η σχέση όμως των απασχολουμένων με τη γεωργική παραγωγή και τη διαμόρφωση του εισοδήματος του Νομού είναι δυσμενής, αφού το 60% των απασχολουμένων συμβάλλει μόνο με 35,5% στη διαμόρφωση του εισοδήματος του Νομού. Στο Νομό Μεσσηνίας καλλιεργούνται δημητριακά, όσπρια, ρύζι, κηπευτικά, εσπεριδοειδή και κυρίως ελιές, λάδι, σύκα, κορινθιακή σταφίδα και αμπέλια. Η παραγωγή των γεωργικών προϊόντων παρουσιάζεται εκτενέστερα στον Πίνακα 8 που ακολουθεί, για την περίοδο 1995-96.

ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ		ΕΚΤΑΣΗ (στρέμματα)	ΠΑΡΑΓΩΓΗ (τόνοι)
ΑΡΑΒΟΣΙΤΟΣ		13.000	11.000
ΣΙΤΑΡΙ		5.900	1.900
ΚΡΙΘΑΡΙ		3.700	1.100
ΒΡΩΜΗ		4.200	1.000
ΠΑΤΑΤΕΣ	Ανοιξ.-Θερ.-Φθιν.	14.000	40.500
ΤΟΜΑΤΕΣ	Θερμοκηπίου	1.000	10.000
	Υπαίθρου	3.000	15.000
ΑΓΓΟΥΡΙΑ	Θερμοκηπίου	220	2.860
ΚΟΛΟΚΥΘΑΚΙΑ	Θερμοκηπίου	500	2.500
	Υπαίθρου	3.000	15.000
ΦΑΣΟΛΑΚΙΑ	Υπαίθρου	2.500	1.500
ΡΥΖΙ		1.100	550
ΑΡΑΧΙΔΑ		2.800	1.120
ΣΤΑΦΙΔΑ ΚΟΡΙΝΘ.		33.000	6.000
ΠΟΡΤΟΚΑΛΙΑ ΟΜΦ		3.900	8.000
ΛΕΜΟΝΙΑ		2.300	2.600
ΜΑΝΤΑΡΙΝΙΑ		1.000	1.000
ΣΥΚΑ ΞΕΡΑ		30.000	4.000
ΟΙΝΑΜΠΕΛΟΙ		19.000	18.000
ΕΛΙΕΣ ΕΛΑΙΟΠ.		581.000	25.000
ΕΛΙΕΣ ΕΠΙΤΡΑΠ.		6.000	3.000
ΜΗΔΙΚΗ		9.000	

ΖΩΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ			
	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΚΡΕΑΣ (τόνοι)	ΓΑΛΑ (τόνοι)
ΒΟΟΕΙΔΗ	2.800	580	960
ΠΡΟΒΑΤΑ	131.000	1.067	9.180
ΑΙΓΕΣ	105.000	943	1.340
ΧΟΙΡΟΙ	23.500	1.261	
ΠΟΥΛΕΡΙΚΑ	689.000	1.177	

Πίνακας 8. Γεωργική παραγωγή 1995-96. Πηγή: Διεύθυνση Γεωργίας Νομού Μεσσηνίας.

Η συμβολή του δευτερογενούς τομέα, στη γενικότερη οικονομική ανάπτυξη της περιοχής διαδραματίζει δευτερεύοντα ρόλο. Σημαντικές βιομηχανικές μονάδες είναι: η καπνοβιομηχανία ΚΑΡΕΛΙΑ, μονάδες τυποποίησης - επεξεργασίας γεωργικών - αγροτικών προϊόντων, μονάδες παραδοσιακών - τοπικών προϊόντων, μονάδες παραγωγής λαδιού - τυποποίησης ελιών Καλαμών, σκυροδέματος κλπ. Ο Νομός προσανατολίζεται περισσότερο στον τομέα του τουρισμού. Ο νομός ανήκει στην Δ΄ ζώνη των κινήτρων του αναπτυξιακού νόμου 1829/90, ενώ οι Επαρχίες Καλαμάτας - Μεσσηνίας ανήκουν στην Δ΄ ειδική ζώνη και τελευταία στις φθίνουσες βιομηχανικά περιοχές.

Η Καλαμάτα είναι ένα αξιόλογο εμπορικό κέντρο και σε αυτό συμβάλλουν το λιμάνι και το αεροδρόμιο κατά κύριο λόγο. Υπάρχουν εννέα υποκαταστήματα Ελληνικών Τραπεζών. Δυτικά και ανατολικά της πόλης υπάρχουν τα εμπορικά κέντρα και στην παλιά πόλη, το αξιόλογο «Ιστορικό Κέντρο» με πληθώρα καταστημάτων και υπηρεσιών.

1.6. Τουρισμός

Η γεωμορφολογία του Νομού Μεσσηνίας παρουσιάζει απaráμιλλο φυσικό κάλλος και μεγάλη πολυμορφία. Η χλωρίδα και η πανίδα είναι μεγάλης αξίας με μεγάλη ποικιλία ειδών. Σε σχέση με τη φυσική της ομορφιά είναι από τις λιγότερο αναπτυγμένες τουριστικά περιοχές της χώρας.

Στις ακτές συναντά κανείς αμμουδερά και βραχώδη καθαρά ακρογιάλια και καταγάλανη θάλασσα, κατάλληλη για μπάνια, θαλάσσια σπορ κλπ.

Στο εσωτερικό του νομού παρουσιάζουν εξαιρετικό ενδιαφέρον οι ορεινοί όγκοι που προσφέρονται τόσο για θερινό, όσο και για χειμερινό τουρισμό, ορειβασίες, κυνήγι, κλπ.

Σε όλο το νομό υπάρχουν διάσπαρτα μνημεία από την αρχαιότητα ως τη σύγχρονη ιστορία, τα οποία είναι άξια προσοχής και προσελκύουν κάθε χρόνο πλήθος επισκεπτών.

1.7. Πολιτιστική Υποδομή

Δύο Μουσεία στην Καλαμάτα (Μπενάκειο - λαογραφικό), Πνευματικό Κέντρο, Δημοτική Βιβλιοθήκη, Σχολή Μουσικής, Χορού, Εικαστικών, Θέατρα (ΔΗΠΕΘΕΚ, ΜΕΘ κλπ.), Διεθνές Φεστιβάλ Χορού κλπ., Λαογραφικό Μουσείο με σημαντικά απομεινάρια της Ιστορικής διαδρομής της Μεσσηνίας, με κειμήλια της Επανάστασης του 1821, περικεφαλαία του Πετρόμπεη, σπαθιά, γιαταγάνια οπλαρχηγών, Βενετσιάνικα αντικείμενα κλπ.

Πλούσιες πολιτιστικές εκδηλώσεις οργανώνονται σε όλο το Νομό καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου. Επίσης διάφορες αγροτικές - εμπορικές εκθέσεις, πανηγύρεις κλπ.

1.8. Αθλητική Υποδομή

Η Μεσσηνία έχει πλούσια αθλητική δραστηριότητα. Τις βασικές προϋποθέσεις για άθληση, από πλευράς αθλητικής υποδομής καλύπτουν:

Επτά Εθνικά στάδια (Καλαμάτας - Μεσσήνης - Ανδρούσας - Μελιγαλά - Πύλου - Χατζή και Χώρας)..

Διαθέτει επίσης τέσσερα κλειστά γυμναστήρια (Εθνικού Σταδίου Καλαμάτας, Εθνικού σταδίου Μεσσήνης, Γαργαλιάνων, Κυπαρισσίας) καθώς επίσης Εθνικό Κολυμβητήριο Καλαμάτας, Σκοπευτήριο Αθλητικού Σκοπευτικού Ομίλου Καλαμάτας και τρία δημοτικά γυμναστήρια (Γαργαλιάνων, φιλιατρών, Κυπαρισσίας).

Στο Νομό Μεσσηνίας υπάρχουν περίπου 100 αθλητικά σωματεία με δραστηριότητα σε ομαδικά κυρίως αθλήματα..

Υπάρχει δυνατότητα ανάπτυξης των θαλάσσιων σπορ (ιστιοπλοία, θαλάσσιο σκι, ιστιοσανίδα, ταχύπλοα σκάφη) με κέντρα την Καλαμάτα και την Πύλο.

1.9. Παιδεία

Στο Νομό Μεσσηνίας λειτουργεί το ΤΕΙ Καλαμάτας με δυο σχολές. Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας με δυο τμήματα: Διοίκηση Μονάδων Υγείας-Προνοίας και Διοίκησης Μονάδων Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Σχολή Τεχνολόγων Γεωπονίας με δυο τμήματα: Θερμοκηπιακών Καλλιεργειών και Ανθοκομίας και Φυτικής Παραγωγής. Ήδη στο ΤΕΙ σπουδάζουν 2.000 και πλέον νέοι.

Στη Μέση Εκπαίδευση λειτουργούν τμήματα γενικής, τεχνικής και επαγγελματικής κατάρτισης.

Στην πρωτοβάθμια Εκπαίδευση λειτουργούν η Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης με έδρα την Καλαμάτα και τρία γραφεία Δημοτικής Εκπαίδευσης της Μεσσηνίας της Πυλίας και Τριφυλίας

1.10. Υγεία - Πρόνοια

Στο Νομό Μεσσηνίας λειτουργούν δύο Νοσοκομεία: Στην Καλαμάτα με 235 κλίνες και την Κυπαρισσία με 80 κλίνες. Το Νοσοκομείο Πύλου λειτουργεί σαν Κέντρο Υγείας - αποκεντρωμένη νοσηλευτική μονάδα με 40 κλίνες.

Στο Νομό υπάρχουν επίσης τρία Κέντρα Υγείας (Μεσσήνης, Μελιγαλά, Φιλιατρών) και λειτουργούν 41 Περιφερειακά Ιατρεία.

Από πλευράς πρόνοιας λειτουργούν το Άσυλο Ανιάτων Φιλιατρών, το Γηροκομείο Καλαμάτας, τα ΚΑΠΗ Καλαμάτας (2) και Φιλιατρών, Παιδικές Κατασκηνώσεις, Παιδικοί Σταθμοί.

1.11. Περιβάλλον

Η περιβαλλοντική εικόνα του Νομού δεν μπορεί να χαρακτηριστεί άψογη, χωρίς όμως να ευπρωθεί ότι έχει ιδιαίτερα οξυμένα προβλήματα.

Η ανεξέλεγκτη διάθεση των απορριμμάτων, η ρύπανση από τα ελαιουργεία και τα λιπάσματα - φυτοφάρμακα είναι οι κύριες αιτίες μόλυνσης του περιβάλλοντος στο Νομό.

Η ποιότητα των παραλιών και των νερών μπορεί να χαρακτηριστεί από πολύ καλή έως άριστη. Η βιομηχανική δραστηριότητα στο Νομό Δε δημιουργεί μεγάλα προβλήματα στο περιβάλλον. Στην περιοχή της Καλαμάτας λειτουργεί βιολογικός καθαρισμός, πλήρες αποχευτικό δίκτυο και μονάδα λιπασματοποίησης απορριμμάτων (compost).

Η πλούσια χλωρίδα παρουσιάζει τα γνωστά προβλήματα που έχει και η υπόλοιπη Ελλάδα. Η πανίδα του Νομού είναι εξαιρετικά ενδιαφέρουσα και με μεγάλη ποικιλία. Υπάρχουν μικροί βιότοποι που χρησιμοποιούνται από διερχόμενα πουλιά.

Η ιχθυοπανίδα είναι πλούσια σε ποικιλία ειδών των Ελληνικών θαλασσών. Έχουν παρατηρηθεί στις Μεσσηνιακές ακτές θαλάσσιες χελώνες *Caretta-caretta* και Μεσογειακές Φώκιες.

Υπάρχουν πλούσιες περιοχές στο Νομό με οικολογικό ενδιαφέρον όπως:

- Τα δάση της κεφαλληνιακής ελάτης στον Ταύγετο
- Το νησί Σαπιέντζα (150 στρ. σπουδαίος υγροβιότοπος)
- Η λιμνοθάλασσα Γιάλοβας - Διβάρι (ο μεγαλύτερος υγροβιότοπος)
- Οι αλπικές περιοχές του Μεσσηνιακού Ταύγετου με σπάνια ενδημικά.

Οι σπάνιες περιοχές φυσικού κάλλους όπως η Μεσσηνιακή Μάνη, Πύλος, Κορώνη, Φαράγγι Βυρού, Βοϊδοκοιλιά Ρωμανού, Ποταμός Νέδας, Ιστορικό Κέντρο Καλαμάτας κλπ., σε συνδυασμό με το θαυμάσιο κλίμα, τις καταγάλανες θάλασσες και τα καταπράσινα βουνά, κάνουν τη Μεσσηνία αξιοθαύμαστο Νομό και δημιουργούν τις καλύτερες εντυπώσεις στον επισκέπτη της, ώστε να νοσταλγεί την επιστροφή του σε αυτή, στην πρώτη ευκαιρία.

Όλα τα παραπάνω οικονομικά, κοινωνικά και στατιστικά στοιχεία συνοψίζονται στον Πίνακα 9 που ακολουθεί, καθώς και κάποια πρόσθετα στοιχεία που δεν έχουν αναφερθεί. Συμπληρωματικά στα όσα μέχρι τώρα έχουν αναφερθεί, παρατηρώντας τον Πίνακα 9, θα αναφέρω για το Νομό Μεσσηνίας και τα εξής:

Ο Νομός Μεσσηνίας συγκεντρώνει ποσοστό 1,7% του πληθυσμού της χώρας, είχε το υψηλότερο ποσοστό φυσικής μείωσης του πληθυσμού το 1996 (υπεροχή γεννήσεων/1.000 κατοίκους: -4.6) και χαμηλή αναλογία μαθητών δημοτικού ανά 1.000 κατοίκους (55 έναντι μέσου όρου Ελλάδας 63). Με κατά κεφαλή προϊόν 2,4 εκατομμύρια δραχμές (33^{ος} στην κατάταξη των νομών), οι κάτοικοι του καταναλώνουν το 69% του οικιακού ρεύματος του μέσου Έλληνα και τους αναλογούν 9 αυτοκίνητα ανά 100 κατοίκους (μέσος όρος χώρας 22). Με δηλωθέν εισόδημα 2,3 εκατομμύρια ανά φορολογούμενο (31^{ος} στην κατάταξη των νομών) ή 650.000 ανά κάτοικο (61% του μέσου όρου της Ελλάδας) και καταθέσεις 1,2 εκατομμύρια ανά κάτοικο, οι κάτοικοι του πλήρωσαν το 1996 κατά μέσο όρο για άμεσους φόρους 60.000 δραχμές, έναντι μέσου όρου για τη χώρα 218.000 δραχμές. Ο Νομός έχει χαμηλότερη του μέσου όρου αναλογία μαθητών Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ανά 1.000 κατοίκους (66 έναντι μέσου Ελλάδας 76).

Α ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
1. Αριθμός κατοίκων	166.964	169.860	171.979	173.083	175.831	177.752	177.597
2. Αριθ. κατ. Πρωτεύουσας	43.838	-	-	-	-	-	-
3. Πυκν. Πληθυσμού /τ.χμ.	56	-	-	-	-	-	-
4. Αστικός Πληθυσμός	47.641	-	-	-	-	-	-
5. Ημισατικός Πληθ.	29.178	-	-	-	-	-	-
6. Αγροτικός Πληθυσμός	90.145	-	-	-	-	-	-
7. Γάμοι (μόν. κατ. Γαμβρού)	737	661	818	710	754	533	-
8. Γεννήσεις (μόν. κατ. μητρός)	1.408	1.410	1.440	1.374	1.401	1.308	-
9. Θάνατοι (μόν. κατ. θανόντος)	2.062	2.130	2.065	2.057	2.083	2.134	-
10. Αριθμός Νοικοκυριών	51.528	-	-	-	-	-	-
11. Ενεργός Πληθυσμός	63.817	14.495	14.890	14.130	15.161	15.213	16.596
12. Απασχολούμενοι	59.072	13.500	13.800	12.800	13.700	13.800	14.000
13. Άνεργοι	4.745	995	1.090	1.330	1.461	1.413	2.596
Β ΠΡΟΙΟΝ-ΕΙΣΟΔΗΜΑ							
1. Κατά κεφ. ιδιωτ. εθν. εισ. δρχ.	-	-	-	-	-	-	-
2. Κατά κεφ. διαθ. ιδ. εισ. δρχ.	144.390	-	-	-	-	-	-
3. Συν. Ακ. Εγγ. Προϊόν εκ. δρχ.	-	162.400	184.477	207.686	-	-	-
4. Γεωργία % ΑΕΠ νομού	-	-	-	31	-	-	-
5. Βιομηχανία % ΑΕΠ νομού	-	-	-	18	-	-	-
6. Υπηρεσίες % ΑΕΠ νομού	-	-	-	51	-	-	-
7. ΑΕΠ/κεφαλή δρχ.	-	-	-	1.782.276	-	2.189.894	2.418.894
8. ΑΕΠ % Μ.Ο. χώρας	-	-	-	78	-	78	-
Γ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ (εκ. δρχ.)							
1. Ιδιωτικές	27.870	25.017	25.328	20.009	22.137	23.780	-
2. Δημόσιες	7.022	8.944	7.400	5.788	7.932	-	-
3. Σύνολο	-	-	-	-	-	-	-
4. Μεταποίηση (μον.>10 ατου)	-	-	2.558	7.494	2.113	-	-
Δ ΚΑΤΟΙΚΙΕΣ							
1. Αριθμός κατοικιών	-	-	-	-	-	-	-
2. Αριθμός νέων κατοικιών	2.343	1.838	1.682	1.490	1.348	1.576	-
3. Αριθ. δωματίων νέων κατ.	7.484	5.801	5.305	4.637	4.197	4.694	-
4. Όγκος σε m ³ νέων κατοικ.	799.808	655.099	596.000	517.000	456.000	558.000	-
Ε ΓΕΩΡΓΙΑ							
1. Σύνολο καλλιεργ. στρ.	1.321.484	1.324.043	1.260.543	1.140.960	1.131.386	1.127.293	1.139.653
2. Αρβ. καλλιεργ. στρ.	139.964	145.000	141.138	148.346	155.905	170.088	176.777
3. Ελαιόλαδο (τόνοι)	17.971	41.580	37.273	13.902	54.417	41.795	-
4. Καπνός (τόνοι)	-	-	-	-	-	-	-
5. Βαμβάκι (τόνοι)	-	-	-	-	-	-	-
6. Σίτος (τόνοι)	2.030	1.976	1.822	1.895	1.852	1.697	-
7. Ρύζι (τόνοι)	557	344	443	353	368	375	-
8. Εσπεριδοειδή (τόνοι)	28.309	28.861	23.767	24.717	24.495	24.608	-
9. Μήλα (τόνοι)	1.425	709	653	632	657	690	-
10. Ροδάκινα (τόνοι)	212	245	287	395	268	265	-
11. Γεωμήλα (τόνοι)	66.459	62.960	58.512	55.837	50.720	49.503	-
12. Τομάτες (τόνοι)	21.931	21.977	25.414	28.634	25.680	26.704	-
13. Κρέας (τόνοι)	6.653	6.331	6.479	6.037	5.197	5.864	-
14. Γάλα (τόνοι)	27.245	23.958	25.406	24.518	25.075	24.419	-
15. Ύψι μαλακό (τόνοι)	5.046	4.603	4.543	4.712	4.491	4.730	-
16. Ύψι σκληρό (τόνοι)	13	25	17	58	20	32	-
17. Αυγά (γλ. τεμάχια)	300.450	22.864	21.694	25.012	20.651	21.365	-
18. Γεωργικοί ελκυστήρες	10.997	11.468	11.609	11.188	-	-	-

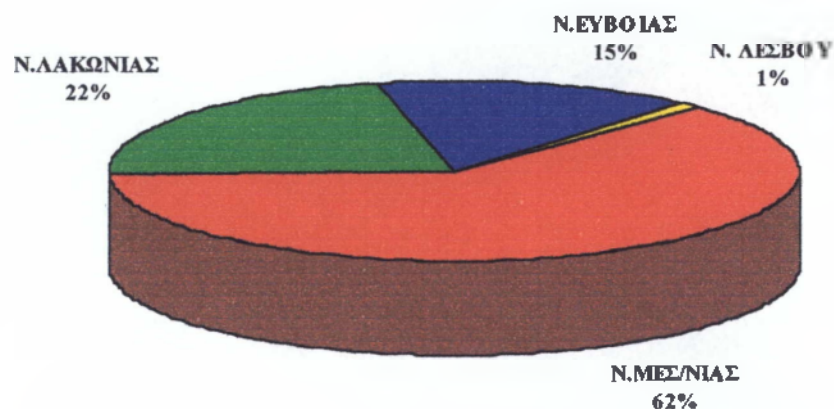
ΣΤ ΒΙΟΜΗΧ.-ΒΙΟΤΕΧΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ							
1. Αρ. βιομηχ.&βιοτεχνιών	-	-	-	550	-	-	-
2. Μέση ετήσια απασχ. Ατόμ	-	-	-	-	-	-	-
3. Κύκλος εργασιών εκατ. δολ	-	-	28.831	124.919	131.071	-	-
Ζ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟ (ΜWh)							
1. Συν. καταν. ηλ. ρεύματος	228.692	247.910	247.059	260.313	281.543	289.651	-
2. Οικιακή χρήση	109.236	117.631	120.050	125.417	134.351	143.062	-
3. Βιομηχανική χρήση	43.334	44.441	36.791	34.982	37.780	34.451	-
Η ΕΜΠΟΡΙΟ-ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ							
1. Επιγ. γονδρικού εμπορίου	-	-	-	506	-	-	-
2. Μέση ετ. απασχ. άτομα	-	-	-	-	-	-	-
3. Κύκλος εργασ. γονδρ. εμπ.	-	-	58.083	77.618	73.233	-	-
4. Επιγ. λιανικού εμπορίου	-	-	-	1.325	-	-	-
5. Μέση ετ. απασχ. άτομα	-	-	-	-	-	-	-
6. Κύκλος εργασ. λιαν. εμπορ.	-	-	43.944	56.178	54.905	-	-
7. Επιχειρήσεις υπηρεσιών	-	-	-	630	-	-	-
8. Μέση ετ. απασχ. υπηρ. άτομ	-	-	-	-	-	-	-
9. Κύκλος εργ. υπηρ. εκατομ	-	-	18.549	23.219	23.067	-	-
Θ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ							
1. Κλίνες σε ξενοδ. καταλ.	3.998	4.257	4.518	4.564	5.369	5.458	-
2. Διανυκτερ. ημεδαπών	206.856	190.241	177.026	221.525	235.062	246.669	-
3. Διανυκτερ. αλλοδαπών	82.001	84.926	73.695	120.871	123.053	206.422	-
Γ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ							
1. Επιβ. ΙΧ σε κυκλοφορία	13.255	13.203	14.054	14.716	15.498	16.478	-
2. Ταξί & αγοραία σε κυκλ.	462	462	462	462	501	462	-
3. Λεωφορεία σε κυκλοφ.	186	189	191	194	199	200	-
4. Φορητά σε κυκλοφορία	12.846	12.654	12.951	13.238	13.731	14.330	-
5. Τροχαία ατυχήματα	342	333	278	267	245	268	-
6. Τηλεφωνικές συσκευές	61.875	67.417	73.586	77.094	80.231	83.148	-
ΙΑ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ εκ. δολ.							
1. Ταμειοληπίου	86.736	95.299	111.828	125.703	157.463	182.782	-
2. Προθεσμίας	27.015	26.590	28.174	37.690	38.865	34.233	-
3. Συνίλο Αποταμιευτικών	13.751	121.889	140.002	163.393	196.328	217.015	-
4. Όψεως	3.741	3.016	3.816	6.101	6.702	7.398	-
5. Σύνολο Καταθέσεων	117.492	124.905	143.818	169.494	203.030	224.413	-
ΙΒ ΔΗΜΟΣΙΟΝ. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ (εκ. δολ.)							
1. Εισπράξεις Δημ. Ταμείων	66.523	77.428	80.475	99.028	107.034	110.794	-
2. Πληρωμές Δημ. Ταμείων	15.796	14.938	18.018	18.962	20.800	23.362	-
3. Φόροι έμμεσοι	60.225	71.023	72.765	89.202	95.254	98.516	-
4. Φόροι άμεσοι	5.185	5.494	6.258	8.465	10.423	10.602	-
5. Αριθμός φορολογουμένων	28.190	31.754	34.908	36.826	48.276	50.797	-
6. Δηλωθέν εισόδημα	42.175	53.643	63.492	74.525	98.621	115.555	-
ΙΓ ΠΑΙΔΕΙΑ							
1. Αριθμός δημοτικών σχολ.	188	175	157	157	153	150	-
2. Διδακτικό προσωπικό	742	689	629	608	663	673	-
3. Μαθητές δημοτικών σχολ.	11.723	11.406	11.285	10.618	10.185	9.803	-
4. Αριθμός γυμνασίων	34	33	33	34	34	34	-
5. Διδακτικό προσωπικό	447	432	426	483	442	477	-
6. Μαθητές γυμνασίων	6.419	6.626	6.472	6.036	6.352	6.231	-
7. Αριθμός Λυκείων συνολ.	27	31	30	31	31	32	-
8. Διδακτικό προσωπικό	346	396	405	432	448	359	-
9. Μαθητές λυκείων	4.189	5.076	5.305	5.672	5.416	5.550	-
ΙΔ ΥΓΕΙΑ							
1. Κλίνες θεραπευτηρίων	454	447	489	515	-	-	-
2. Ημέρες νοσηλείας	80.270	92.285	95.884	92.466	-	-	-
3. Αριθμός ιατρών	236	276	315	340	352	388	-
4. Αριθμός οδοντιάτρων	109	112	113	117	120	121	-
5. Φαρμακεία	101	102	103	105	-	-	-

Πίνακας 9. Συγκεντρωτικά στατιστικά στοιχεία που αφορούν το Νομό Μεσσηνίας για τα έτη 1991-97. Πηγή: Οι Νομοί της Ελλάδος. ALPHA ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΙΣΤΕΩΣ.

1.12. Γεωργικό ενδιαφέρον της καλλιέργειας της συκιάς για το νομό Μεσσηνίας

Όπως φαίνεται από τα στοιχεία του Πίνακα 8 η καλλιέργεια της συκιάς (ποικιλία Καλαμών) αποτελεί μια από τις σημαντικότερες καλλιέργειες του νομού - ιδιαίτερα για την επαρχία Μεσσηνίας - μαζί με την ελιά, το αμπέλι, τα εσπεριδοειδή και τα κηπευτικά.

Άλλο ένα στοιχείο που κάνει την καλλιέργεια της συκιάς ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα και άξια προσοχής και μελέτης είναι το ποσοστό συμμετοχής του Νομού στη συνολική παραγωγή ξηρών σύκων σε επίπεδο χώρας. Ο νομός Μεσσηνίας καλύπτει το 62 % περίπου της συνολικής παραγωγής ξηρών σύκων και ακολουθούν οι νομοί: Λακωνίας (ποσοστό 22 %), Ευβοίας (ποσοστό 15 %) και Λέσβου (ποσοστό 1 %). (γράφημα 2.).

Γράφημα 2. Ποσοστιαία παραγωγή ξηρών σύκων κατά μέσο όρο στις συκοπαραγωγές περιοχές της Ελλάδας. Πηγή: Τεχνική Υπηρεσία «ΣΥΚΙΚΗΣ».

1.13. Η περιοχή του Μαυρομματίου Ιθώμης στη Μεσσηνία

Η καταγωγή μου από την ευρύτερη περιοχή του ιστορικού χώρου του Μαυρομματίου Ιθώμης σε συνδυασμό με το γεγονός του ότι είμαι δημότης του νεοσύστατου Δήμου Ιθώμης, με έδρα τη Βαλύρα, με οδήγησαν στην απόφαση να επιλέξω σαν θέμα για την πτυχιακή μου εργασία την οργάνωση γεωργικής εκμετάλλευσης στην περιοχή Μαυρομματίου Ιθώμης. Εκτός αυτού η καλλιέργεια της συκιάς ήταν παλαιότερα ιδιαίτερα σημαντική για την περιοχή και ανταγωνιστική της ελιάς. Αλλά και σήμερα ,αποτελεί μια πηγή εισοδήματος για πολλές οικογένειες και υπάρχει αυξημένο ενδιαφέρον για αναδιάρθρωση των υπαρχόντων οπωρώνων και φύτευση νέων.

Το χωριό Μαυρομάτι, ριζωμένο στην πλαγιά του ιερού όρους των Μεσσηνίων (της Ιθώμης), μαζί με τους σεβάσιμους γέροντες της ιεράς μονής του Βουλκάνου και τον συνοικισμό Πετράλωνα, αποτελούν μια κοινότητα οι κάτοικοι των οποίων ασχολούνται με τη γεωργία και τον τουρισμό.

Το χωριό κτισμένο στο χώρο της αρχαίας Μεσσήνης, πήρε το όνομά του από το μαύρο μάτι (στόμιο) της αρχαίας πηγής - βρύσης της Κλεψύδρας, και ζει με τους ωραιότερους θρύλους, ιστορίες και παραδόσεις της Αρχαίας Μεσσήνης, που ήταν η καρδιά της Μεσσηνίας. Ένα μουσείο δίπλα από το χωριό, στοργικά φυλάει τα τόσα ευρήματα από τις ανασκαφές της αρχαίας πόλης, που βρίσκεται στον κάμπο του χωριού. Οι ανασκαφές συνεχίζονται από τον καθηγητή Πέτρο Γ. Θέμελη και το επιστημονικό του επιτελείο με πολύ καλά αποτελέσματα.

Η κοινότητα και ο πολιτιστικός σύλλογος των απανταχού Μαυρομματαίων «**Η ΑΡΧΑΙΑ ΜΕΣΣΗΝΗ**» διοργανώνει σοβαρές πολιτιστικές εκδηλώσεις με πλούσιο και ποικίλο πρόγραμμα το πρώτο 15νθήμερο του Αυγούστου με τίτλο «**ΙΘΩΜΑΙΑ**» προερχόμενο από τη μεγάλη γιορτή της Αρχαίας Μεσσήνης. Ένας ανηφορικός δρόμος μας οδηγεί στην κορυφή της Ιθώμης από όπου η θέα του Μεσσηνιακού κάμπου είναι θαυμάσια. Στην κορυφή της Ιθώμης ήταν η ακρόπολη της Αρχαίας Μεσσήνης και ο ναός του Ιθωμάτα Δία, στα ερείπια του οποίου το 725 κτίσθηκε η ιερά μονή του Καθολικού, επί Λέοντος Ισαύρου ή αυτοκράτορα Ανδρόνικου.

1.13.1.Κοινωνικοοικονομικά στοιχεία της περιοχής

Η εγκατάλειψη της υπαίθρου έχει αγγίξει και αυτό το κομμάτι της Ελλάδας. Σύμφωνα με την τελευταία απογραφή κατοικούν στο χωριό 460 άνθρωποι. Στην πραγματικότητα όμως οι μόνιμοι κάτοικοι είναι πολύ λιγότεροι και οι περισσότεροι άνθρωποι προχωρημένης ηλικίας.

Ωστόσο οι μόνιμοι κάτοικοί του συνεχίζουν στην πλειονότητα τους να ασχολούνται με τον αγροτικό τομέα και κυριότερα με τη γεωργία. Σημαντικό τμήμα στο ετήσιο εισόδημα προσφέρουν και η κτηνοτροφία με τη μελισσοκομία. Τα τουριστικά αξιοθέατα της περιοχής προσφέρουν εργασία και εισόδημα για αρκετές οικογένειες.

1.13.2.Εδαφοκλιματικές συνθήκες της περιοχής

Ένα μεγάλο τμήμα των εκτάσεων καταλαμβάνει ο όγκος του όρους Ιθάμη. Τα καλλιεργούμενα εδάφη είναι συνήθως επικλινή, αλλά η πρόσβαση σε αυτά είναι σχετικά εύκολη. Υπάρχει και εδώ πολυτεμαχισμός του γεωργικού κλήρου με αποτέλεσμα να μην υπάρχουν δυνατότητες για μεγάλες και εκμηχανισμένες καλλιέργειες.

Άλλο ένα μειονέκτημα του πολυτεμαχισμού των εκμεταλλεύσεων και της διασποράς τους στο χώρο είναι η μείωση της αποδοτικότητας λόγω της αδυναμίας εφαρμογής μηχανικής καλλιέργειας και η απώλεια χρόνου.

Όσον αφορά τις κλιματικές συνθήκες, δεν υπάρχει μεγάλη διαφορά από τις κλιματικές συνθήκες που έχω προαναφέρει για το νομό Μεσσηνίας και αφορούν κύρια την περιοχή του μετεωρολογικού σταθμού της Καλαμάτας.

Η μόνη διαφορά είναι ότι οι μέσες μέγιστες θερμοκρασίες είναι ελαφρώς χαμηλότερες τους χειμερινούς μήνες, ενώ αντίθετα το καλοκαίρι είναι υψηλότερες. Στην περιοχή είναι σπάνιοι οι παγετοί και συνήθως πέφτουν το Μάρτιο χωρίς να προκαλούν ζημιές στις συκίες είτε γιατί δεν έχει αρχίσει η έκπτυξη των οφθαλμών, είτε γιατί οι παγετοί δεν είναι πολύ ισχυροί. Το καλοκαίρι σπάνια υπάρχουν ζημιές από καύσωνες.

Το ύψος των βροχοπτώσεων φτάνει τα 800 mm. Το γεγονός όμως ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των βροχών παρατηρείται τους φθινοπωρινούς και χειμερινούς

μήνες δημιουργεί πρόβλημα στις καλλιέργειες που είναι κυρίως ξηρικές. Επίσης οι βροχές νωρίς το φθινόπωρο είναι ανεπιθύμητες για την καλλιέργεια της συκιάς γιατί βρέχονται τα ώριμα σύκα και χαλάνε.

Η ηλιοφάνεια έχει μεγάλη διάρκεια (3000 ώρες ετησίως) και είναι σημαντικός παράγοντας για την ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων.

2. Γενικά περί συκιάς και ξηρών σύκων

2.1. Μυθολογικά και ιστορικά στοιχεία σχετικά με την καλλιέργεια της συκιάς

Οι βοτανολόγοι πιστεύουν ότι η συκιά καλλιεργήθηκε πρώτα στις γόνιμες περιοχές της δυτικής Αραβίας (γύρω στο 1600 π. Χ.) και αργότερα διαδόθηκε στη Μ. Ασία και σε όλες τις χώρες της Μεσογείου.

Αναφέρεται στην Αγία γραφή, στον Όμηρο και στον Πλάτωνα . Στην Ελλάδα η καλλιέργεια πρέπει να άρχισε το 800 - 700 π.Χ. Στην Κρήτη μπορεί να είχε αρχίσει η καλλιέργειά της από το 1600 π. Χ.

Σύμφωνα με τη μυθολογία η συκιά είναι μεταμόρφωση του Τιτάνος Συκέως γιου της γης , από τη μητέρα του για να αποφύγει την καταδίωξη του Δία. Μια άλλη εκδοχή την θέλει να φυτρώνει ύστερα από άδεια της θεάς Δήμητρας μετά το χαμό της κόρης της Περσεφόνης. Οι Λακεδαιμόνιοι θεωρούσαν τη συκιά δώρο του Διονύσου στους ανθρώπους και λάτρευαν το « Συκίτη Διόνυσο ». Οι Νάξιοι τιμούσαν το « Μειλίχιο Διόνυσο » και ονόμαζαν τα σύκα « μειλίχια ».

Ο Όμηρος στην Οδύσσεια αναφέρει ότι ο Οδυσσεύς αποκαλυπτόμενος στον πατέρα του Λαέρτη , για την αναγνώρισή του λέει ότι πήρε από αυτόν σαράντα συκόδενδρα.

Οι Αθηναίοι πίστευαν, όπως αναφέρει ο Αιλιανός, ότι η συκιά και η ελιά πρωτοκαλλιεργήθηκαν στην Αττική. Ο πρώτος που φύτεψε συκιά ήταν ο Φυτταλός από κλαδί που του έδωσε η θεά Δήμητρα. Ο Αριστοτέλης και ο Θεόφραστος είχαν παρατηρήσει το ρόλο που διαδραματίζει ο ψήνας στη συγκράτηση και την ωρίμανση των σύκων. Ο Θεόφραστος επίσης αναφέρει ότι στην Αττική καλλιεργούσαν την ποικιλία « Βασίλεια » και οι ξηροί καρποί της « Βασιλίδες Ισχάδες ».

Η οικονομική σημασία της συκιάς ήταν μεγάλη λόγω της εκτεταμένης καλλιέργειας και της χρησιμοποίησης των καρπών της σε νοπή και ξηρή κατάσταση για τη διατροφή των ανθρώπων όπως και άλλα οπωροφόρα (αμπέλι, ελιά).

Κάποια εποχή τη σύκα ήταν τόσο ακριβά στην Ελλάδα που η εξαγωγή τους είχε απαγορευτεί με νόμο. Η γνωστή λέξη «συκοφάντης» ετυμολογικά προέρχεται από

όσους ψευδώς κατέδιδαν κάποιους ότι δήθεν έκαναν παράνομα εξαγωγή σύκων από την Αθήνα.

Σύμφωνα με ένα Ρωμαϊκό θρύλο οι ιδρυτές της Ρώμης -Ρώμος και Ρωμύλος- στην παιδική τους ηλικία προστατεύονταν από μια λύκαινα και ένα ιερό συκόδενδρο. Το δένδρο αυτό ονομάστηκε «FICUS Ruminatus» από τη θεότητα «Ruminia».

Στην Ιταλία η καλλιέργεια της συκιάς άρχισε γύρω στο 600 π.Χ. και από εκεί διαδόθηκε και στην υπόλοιπη Ευρώπη.

Αργότερα διαδόθηκε και στην Αμερική μετά την ανακάλυψή της το 1492 από το Χριστόφορο Κολόμβο.

2.2. Θρεπτική αξία των σύκων - Υποπροϊόντα αυτών

Τα σύκα νωπά ή ξηρά χρησιμοποιούνταν από την αρχαιότητα για τη διατροφή του ανθρώπου. Τα νωπά σύκα είναι εύγευστα, υγιεινά, πλούσια σε σάκχαρα (περιεκτικότητα 15-20 %) και βιταμίνες.

Τα ξηρά σύκα έχουν μεγάλη θρεπτική και θερμαντική αξία. Τα 100 γραμμάρια βάρους βρώσιμου τμήματος περιέχουν:

ΣΑΚΧΑΡΑ	60-70 gr
ΠΡΩΤΕΪΝΕΣ	4 gr
ΛΙΠΙΔΙΑ	1,2 gr
ΤΕΦΡΑ	2,4 gr
ΝΕΡΟ	15-20 gr
ΒΙΤΑΜΙΝΕΣ	A 80 mgr , B1 0,12 mgr B2, 0,16 mgr, νικοτινικό οξύ 1,7 mgr

Ένα κιλό ξηρών σύκων περιέχει γύρω στις 3.250 θερμίδες.

Από τα σύκα παρασκευάζονται συκοκαφές, συκόπιτες, συκοπολτός, συκόπαστα και συκομαρμελάδα.

Τα απόσυκα που δεν πληρούν τους όρους για να κυκλοφορήσουν στο εμπόριο για ξηρά σύκα -για την εσωτερική αγορά ή για εξαγωγές- οινοπνευματοποιούνται.

2.3. Βοτανική ταξινόμηση

Η συκιά ανήκει στην οικογένεια Moraceae στο γένος Ficus στο υπογένος Eusyce και στο είδος Ficus carica. Η οικογένεια Moraceae περιλαμβάνει 60 γένη και πάνω από 2000 είδη, από τα οποία τα περισσότερα έχουν γαλακτώδη χυμό.

2.4. Βοτανικοί χαρακτήρες του είδους *Ficus carica*

Η συκιά είναι δένδρο φυλλοβόλο, μετρίου έως μεγάλου μεγέθους με διάρκεια παραγωγικής ζωής περίπου 60 χρόνια και ύψους που μπορεί να φτάσει μέχρι 12 μέτρα.

Η ρίζα της είναι ισχυρή, θυσσανώδης με πολλές διακλαδώσεις και εισχωρεί σε βάθος ιδίως σε ξηρικά εδάφη αναζητώντας υγρασία.

Ο φλοιός έχει χρώμα ανοικτό τεφροπράσινο αρχικά και κατόπιν υπόλευκο με ακανόνιστες κοιλότητες.

Τα κλαδιά της έχουν την τάση να αναπτύσσονται πλάγια και προς τα κάτω και τελικά μπορούν να φθάσουν σε μικρή απόσταση από το έδαφος.

Τα φύλλα είναι απλά, μεγάλα, παλαμοειδή, τρίλοβα έως πεντάλοβα, μακρόμυχα με τραχιά επιφάνεια και χνουδωτά στην κάτω επιφάνεια.

Οι οφθαλμοί διακρίνονται σε:

ξυλοφόρους

μικτούς καρποφόρους και

απλούς ανθοφόρους.

Οι ξυλοφόροι και οι μικτοί καρποφόροι σχηματίζονται επάκρια ή πλάγια των βλαστών ενώ οι απλοί ανθοφόροι μόνο πλάγια.

Στο είδος *Ficus carica* περιλαμβάνονται δύο ευκρινείς τύποι δένδρων:

η αρρενοσυκιά (αγριοσυκιά) που έχει αρσενικά και θηλυκά άνθη και

η ημεροσυκιά που έχει μόνο θηλυκά άνθη.

Τα άνθη της συκιάς είναι μικρά και πολυάριθμα. Βρίσκονται διατεταγμένα στο εσωτερικό τοίχωμα της ανθοδόχης και αποτελούν το «συκόνιο». Υπάρχουν τέσσερις διαφορετικοί τύποι ανθέων:

- τα μακρόστυλα θηλυκά της ημεροσυκιάς

-τα αρσενικά των ερинеών της αρρενοσυκιάς

-τα βραχύστηλα θηλυκά της αρρενοσυκιάς και

-τα θηλυκά της παρθενοκαρπικής συκιάς.

Ο καρπός της συκιάς (συκόνιο) είναι ψευδής καρπός που στο σύνολό του αποτελείται από βλαστικό ταξιανθικό ιστό. Οι αληθινοί καρποί είναι τα μικροσκοπικά έμμισχα δρυπόμορφα αχάινια στο εσωτερικό. Το σχήμα του καρπού ποικίλλει από σφαιρικό ως απιοειδές . Ο φλοιός φέρει διάφορες αποχρώσεις (πράσινος, πρασινοκίτρινος, λευκοκίτρινος, μοβ, μελανός κλπ.), όπως επίσης και η σάρκα (κεχρμιπαρί, ανοικτοκόκκινη, κόκκινη, ρόδινη).

2.5. Ομαδοποίηση ποικιλιών και Ελληνικές ποικιλίες του είδους *Ficus carica*

I. Ομαδοποίηση Ποικιλιών

A. Ποικιλίες αγριοσυκιάς

Στην Ελλάδα οι σημαντικότερες ποικιλίες που συναντάμε είναι οι εξής: άσπρη Αρκαδίας, Μπαγιώτικα Ζακύνθου, άσπρη Ηρακλείου, κοκκινοκέντρι Αρκαδίας κ.α. Κυριότερες ξένες ποικιλίες είναι οι: Roeding No 1, Stanford. Mabel, Adras κλπ. Αυτές καλλιεργούνται για την επικονίαση των σύκων τύπου Smyrna. Επιθυμητά χαρακτηριστικά τους είναι να είναι πρώιμα τα αγριόσυκά τους, να παράγουν μεγάλη ποσότητα γύρης και να μην εμφανίζουν ευαισθησία στις ασθένειες.

Φέρουν τρεις σοδιές κάθε χρόνο:

την χειμωνιάτικη σοδειά (mamme), η οποία αρχίζει την ανάπτυξή της το φθινόπωρο και τελικά ωριμάζει την άνοιξη (όλυνθοι).

την ανοιξιάτικη σοδειά (profichi), η οποία αρχίζει την ανάπτυξή της την άνοιξη (από απλούς ανθοφόρους οφθαλμούς σε ξύλο προηγούμενου έτους) και ωριμάζει τέλη Μαΐου. Είναι η μοναδική σοδειά, η οποία περιέχει γύρη (ερινεοί) και την καλοκαιρινή σοδειά (mammoni), τα σύκα της οποίας αρχίζουν να αναπτύσσονται το καλοκαίρι σε τρέχουσα βλάστηση και ωριμάζουν το φθινόπωρο.

B. Ποικιλίες ημεροσυκιάς

Ταξινομούνται σε τρεις ομάδες:

I. Ομάδα τύπου Calimyrna (Smyrna):

Οι ποικιλίες της ομάδας αυτής παράγουν καρπούς μόνο αν τα άνθη τους γονιμοποιηθούν με γύρη. Σημαντικότερες ξένες ποικιλίες είναι οι: Calimyrna, Taramint, Zidi, Marabout κλπ. Συνήθως δεν παράγουν αυγόσυκα (παρθενοκαρπικά σύκα σε ξύλο του προηγούμενου χρόνου). Καρποφορούν σε τρέχουσα βλάστηση πλάγια από απλούς ανθοφόρους οφθαλμούς.

Σε αυτή την ομάδα ανήκει και η ποικιλία Καλαμών.

II. Ομάδα τύπου Κοινά (Common)

Οι ποικιλίες της ομάδας αυτής παράγουν ικανοποιητικές σοδειές και όταν ακόμη τα άνθη τους δε γονιμοποιηθούν με γύρη. Κυριότερες ξένες ποικιλίες είναι οι: Dottato, Brown, Turkey, Verdone κλπ. Πρόκειται για διάφορες ποικιλίες. Η πρώτη σοδειά (breba) παράγεται από οφθαλμούς του χειμώνα και οι καρποί ωριμάζουν τον

Ιούνιο. Η δεύτερη σοδειά παράγεται στις μασχάλες των φύλλων της ανοιξιάτικης και της καλοκαιρινής βλάστησης και τα σύκα αυτής ωριμάζουν Αύγουστο με Σεπτέμβριο.

III. Ομάδα τύπου San Pedro :

Οι ποικιλίες αυτής της ομάδας φέρουν χαρακτηριστικά επικονίασης και των δύο προηγούμενων ομάδων, δηλαδή Smyrna και Κοινών. Σημαντικότερες ξένες ποικιλίες είναι οι: King, San pedro, Lampreira κλπ.

Η πρώτη σοδειά παράγεται παρθενοκαρπικά, ενώ η κύρια ή δεύτερη σοδειά μετά από γονιμοποίηση ανθέων.

Οι κυριότερες ποικιλίες ήμερης συκιάς που συναντάμε στον Ελληνικό χώρο είναι αυτές που αναφέρονται στον πίνακα 10.

Η διάκριση των ποικιλιών (εκτός από τον αριθμό των σοδειών που παράγουν ανά χρόνο) μπορεί να γίνει και με άλλα κριτήρια όπως :

το χρώμα του φλοιού τους (σε λευκές και σε μαύρες ή ιώδεις)

τον τρόπο κατανάλωσής τους (σε ποικιλίες νωπών σύκων, σε ποικιλίες ξηρών σύκων και σε διπλού προορισμού) και

την εποχή ωρίμανσης (σε πρώιμα σύκα, μέσης προιμότητας και όψιμα).

Η ποικιλία που καλλιεργείται σε μεγάλη έκταση στην Πελοπόννησο, καλύπτει το μεγαλύτερο ποσοστό παραγωγής ξηρών σύκων στην Ελλάδα και διατίθεται στο εμπόριο για εξαγωγή, είναι η «Καλαμών». Σε μικρή έκταση, αλλά με παραγωγή εκλεκτών ξηρών σύκων καλλιεργείται η «Κύμης».

ΜΟΝΟΦΟΡΕΣ	
<u>ΛΕΥΚΕΣ</u> 1. Αργαλαστής Πηλίου 2. Ασπρόσυκο ή Πολίτικο 3. Βασιλική Αρκαδίας 4. Ερεσού 5. Καλαμών 6. Κύμης 7. Πρασινόσυκο Μυτιλήνης 8. Χειμωνιάτικο Χανίων	<u>ΕΓΧΡΩΜΕΣ</u> 1. Βασιλική μαύρη 2. Γαϊτάνι 3. Μαύρο Εδέσσης 4. Μαύρο όψιμο Ηρακλείου 5. Μαυρόσυκο Πλωμαρίου
<u>ΔΙΦΟΡΕΣ</u>	
<u>ΛΕΥΚΕΣ</u> 1. Αποστολιάτικα 2. Άσπρο όψιμο Βόλου 3. Άσπρο πρώιμο Βόλου 4. Φρακασάνα Αχαΐας	<u>ΕΓΧΡΩΜΕΣ</u> 1. Μπουκνιά Σάμου

Πίνακας 10. Ποικιλίες ήμερης συκιάς στην Ελλάδα.

2.6. Ποικιλία Καλαμών

Καλλιεργείται στη Μεσσηνία, Λακωνία και το οροπέδιο της Μεγαλόπολης. Είναι τύπου Smyrna, μονόφορη, γνωστή με τα ονόματα: «Τσαπελοσυκιά», «Αρμαθοσυκιά».

Έχει φύλλα μετρίου μεγέθους, πεντάλοβα, βαθύκολλα με βάση σε σχήμα αγκύλης. Τα σύκα έχουν μέτριο μέγεθος έως μεγάλο και σχήμα σφαιρικό ελαφρά πλακέ. Ο λαιμός είναι βραχύς, ευρύς και ο ποδίσκος λίγο κοντός. Ο φλοιός είναι παχύς χρώματος κιτρινοπράσινου. Σε υγρά εδάφη εμφανίζεται χαλκόχρωμος. Η σάρκα έχει το χρώμα του ήλεκτρου και μεγάλη περιεκτικότητα σε μέλι, γι αυτό και η γεύση της είναι πολύ γλυκιά.

Ωριμάζει τον Αύγουστο με Σεπτέμβριο. Σαν δένδρο είναι ζωνηρή και παραγωγική. Θεωρείται ποικιλία εκλεκτής ποιότητας και κατάλληλη για νωπή κατανάλωση και ξήρανση.

ΒΛΑΣΤΙΚΟ ΣΤΑΔΙΟ	ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ
Έναρξη οφθαλμών	Αρχές Μαρτίου
1η φυλογονία	10-15 Μαρτίου
Πλήρης φυλογονία	20-30 Απριλίου
Εμφάνιση σύκων	15-30 Μαΐου
Γονιμοποίηση	20 Ιουνίου- 20 Ιουλίου
Ωρίμανση σύκων	15 Αυγούστου- 30 Σεπτεμβρίου

Πίνακας 11. Κυριότερα βλαστικά στάδια και χρόνος πραγματοποίησης αυτών στην ποικιλία Καλαμών.

Στο παράρτημα Α υπάρχουν φωτογραφίες με το τυπικό σχήμα δένδρου ποικιλίας Καλαμών και τυπικός βλαστός με καρπούς.

3. Καλλιεργητική τεχνική

Η καλλιεργητική τεχνική περιλαμβάνει :

1. την εγκατάσταση του οπωρώνα, 2. τα κλαδέματα, 3. την άρδευση 4. την καλλιέργεια του εδάφους, 5. τον ερρινεασμό, 6. την λίπανση, 7. τον πολλαπλασιασμό, 8. την καταπολέμηση εχθρών και ασθενειών, 9. την αποξήρανση, 10. την συγκομιδή, 11. την διαλογή και 12. την αποθήκευση.

3.1. Εγκατάσταση οπωρώνα

Η εγκατάσταση της νέας φυτείας δένδρων συκιάς γίνεται όπως και για όλα τα οπωροφόρα δένδρα. Δηλαδή, βαθύ όργωμα με βασική λίπανση, διβόλισμα, ισοπέδωση, χάραξη και άνοιγμα των λάκκων των δένδρων.

Οι οπωρώνες βρίσκονται κύρια σε λοφώδεις περιοχές όπου τα εδάφη είναι επικλινή. Τα δένδρα φυτεύονται σε παράλληλες σειρές. Όπου η κλίση του εδάφους είναι πολύ μεγάλη δημιουργούνται αναβαθμίδες. Οι αποστάσεις φύτευσης είναι συνήθως 5×8 μέτρα (25 δένδρα στο στρέμμα) . Από την καλλιεργούμενη έκταση στο νομό (30000 στρέμματα) και τον αριθμό των δένδρων (600.000) βλέπουμε ότι ο μέσος όρος είναι 20 δένδρα το στρέμμα.

Στην παρούσα μελέτη η υποθετική εκμετάλλευση θα φυτευτεί με είκοσι δένδρα ανά στρέμμα.

3.2. Κλαδέματα

Έχουμε δυο ειδών κλαδέματα: 1. Κλάδεμα για τη διαμόρφωση του σκελετού και 2. Κλάδεμα καρποφορίας.

3.2.1. Διαμόρφωση σκελετού

Οι συκίες που προορίζονται για παραγωγή ξηρών σύκων διαμορφώνονται σε δενδρώδη μορφή. Το πιο συνηθισμένο σχήμα του δένδρου είναι το ελεύθερο

κύπελλο με πέντε βασικούς βραχίονες και πολλούς υποβραχίονες. Επίσης μπορεί να διαμορφωθεί σε ελεύθερο σφαιρικό.

Συνήθως το κλάδεμα για διαμόρφωση του σκελετού γίνεται αργά το φθινόπωρο και όταν υπάρχει κίνδυνος παγετών την άνοιξη.

Ένας ειδικευμένος εργάτης μπορεί να κλαδέψει μέχρι τρία στρέμματα την ημέρα, ανάλογα με την ηλικία και το μέγεθος των δένδρων.

Όταν το δένδρο είναι μεγάλο τότε το κλάδεμα για τη διαμόρφωση του σκελετού δεν εφαρμόζεται παρά σε περιπτώσεις που έχουμε απόκλιση από το αρχικό σχήμα που δόθηκε στο δένδρο. Το κλάδεμα τότε μπορεί να γίνει μαζί με το κλάδεμα καρποφορίας.

Στην υπό μελέτη εκμετάλλευση το σχήμα του δένδρου είναι το ελεύθερο κύπελλο.

3.2.2.Κλάδεμα καρποφορίας

Το κλάδεμα καρποφορίας αποβλέπει στην αραιώση των βλαστών έτσι ώστε αυτοί που παραμένουν να αερίζονται και να φωτίζονται καλά. Επειδή το δένδρο δεν δημιουργεί πλάγια βλάστηση και καρποφορεί σε κυρίως βλαστούς του έτους, γίνονται βραχύνσεις κάθε 2 - 3 χρόνια, για να μην προωθείται η βλάστηση και καρποφορία προς την περιφέρεια της κόμης. Οι βραχίονες αυξάνουν την παραγωγή γιατί δημιουργούνται πολλοί πλάγιοι καρποφόροι βλαστοί, οψιμίζει όμως στην ωρίμανση. Αντίθετα το κορφολόγημα των ετησίων βλαστών προωμίζει την ωρίμανση. Αποφεύγεται το κόψιμο βραχιόνων με διάμετρο μεγαλύτερη από πέντε εκατοστά γιατί το ξύλο της συκιάς περιέχει υψηλό ποσοστό εντεριώνης και σαπίζει.

Ένας ειδικευμένος εργάτης μπορεί να κλαδέψει σε μια μέρα τριάντα συκόδενδρα ή έκταση 1 1/2 στρεμμάτων.

Στην υποθετική εκμετάλλευση το κλάδεμα γίνεται το φθινόπωρο. Εργάζεται ο ιδιοκτήτης και πληρώνει και εργάτες. Συνολικά για τα ογδόντα στρέμματα απαιτούνται 54 ημερομίσθια. Το κλάδεμα γίνεται σε εννέα μέρες. Έτσι έχω 9 ημερομίσθια ίδια εργασία και 45 ξένη ανθρώπινη εργασία.

3.3. Άρδευση

Οι συκίες που προορίζονται για την παραγωγή ξηρών σύκων , έχουν λιγότερη ανάγκη από νερό. Ένα ή δυο ποτίσματα ως τα μέσα Ιουλίου ευνοούν την ανάπτυξη του δένδρου και των καρπών. Στο Νομό Μεσσηνίας δεν εφαρμόζεται άρδευση και μάλλον αποφεύγεται. Ο λόγος είναι ότι δεν υπάρχουν διαθέσιμα νερά για άρδευση ούτε και είναι εύκολη η άρδευση γιατί τα εδάφη εμφανίζουν ανωμαλίες, πράγμα που την καθιστά πολύ δύσκολη. Επίσης, και ίσως για το λόγο αυτό, οι οπωρώνες κληρονομούνται από γενιά σε γενιά θεωρούμενη σαν ξηρική καλλιέργεια. Αλλά ακόμη και αν υπήρχε νερό δύσκολα θα εφαρμοζόταν άρδευση γιατί για πολλούς θεωρείται ένα συμπληρωματικό εισόδημα και δεν είναι διατεθειμένοι να μπουν σε επιπλέον έξοδα και κόπους.

Στην υποθετική εκμετάλλευση δεν θα εφαρμοστεί άρδευση παρά μόνο κατά τα πρώτα έτη ανάπτυξης των δένδρων.

3.4. Καλλιέργεια του εδάφους

Η συκιά είναι φυτό ευαίσθητο στη ζιζανιοκτονία και παρουσιάζει έντονα συμπτώματα τοξικότητας όταν αυτή εφαρμόζεται . Για το λόγο αυτό γίνεται μια επιπόλαιη καλλιέργεια του εδάφους. Το φθινόπωρο γίνεται ένα όργωμα για την αναστροφή και παράχωση των ζιζανίων. Νωρίς το καλοκαίρι γίνεται ένα φρεζάρισμα για να καταστραφούν τα ζιζάνια που υπάρχουν και για να είναι το έδαφος καθαρό για τη συλλογή των σύκων. Αν χρειαστεί γίνεται και δεύτερο φρεζάρισμα.

Στην υποθετική εκμετάλλευση γίνονται τρία φρεζαρίσματα το χρόνο με ενοικιαζόμενο ελκυστήρα.

3.5. Ερινεασμός (Όρνιασμα)

Το σύκο είναι ταξιανθία που φέρνει τα άνθη στο εσωτερικό της. Τα άνθη είναι πολύ μικρά και διακρίνονται σε θηλυκά και αρσενικά. Τα σύκα της αγριοσυκιάς φέρουν αρσενικά και θηλυκά άνθη ενώ της καλλιεργούμενης συκιάς μόνο θηλυκά.

Για να αναπτυχθούν τα σύκα πρέπει να γονιμοποιηθούν. Η γονιμοποίηση των λουλουδιών συνδέεται στενά με την ύπαρξη ενός μικρού Υμενόπτερου (*Blastophaga psenes* ή *B. grossum* της Οικ. *Chalcidoidea*) που είναι γνωστό σαν Ψήνας. Το έντομο αυτό διαχειμάζει στα χειμωνιάτικα σύκα της άγριας συκιάς και συμπληρώνει 3 γενιές το χρόνο, στις 3 διαφορετικές σοδειές σύκων που δίνει η άγρια συκιά. Τα έντομα της 2ης γενιάς (τέλη Μαΐου αρχές Ιουνίου) βγαίνουν από τον ομφαλό των σύκων της άγριας συκιάς (Ερινεών) συμπαρασύροντας γύρη από τα ώριμα αρσενικά άνθη. Καθώς ο Ψήνας μπαίνει στα σύκα της ήμερης συκιάς γονιμοποιεί τα θηλυκά άνθη χωρίς όμως να μπορέσει να τοποθετήσει σε αυτά τα αυγά του.

Χρειάζεται λοιπόν ιδιαίτερη προσοχή για να γονιμοποιηθούν τα άνθη και να δώσουν καλές αποδόσεις.

Σε κάθε συκιά - ανάλογα με το μέγεθός της - βάζουν οι παραγωγοί σε κάθε όρνιασμα 8 - 10 ορνιούς (σύκα) . Το όρνιασμα επαναλαμβάνεται κάθε 8 μέρες και γίνονται συνολικά μέχρι 4 ερινεασμοί. Για να αποφευχθεί η εργασία αυτή πρέπει να έχει προβλεφθεί το φύτεμα δένδρων αγριοσυκιάς σε αναλογία 3 - 5 % των ήμερων δένδρων.

Στην υπό μελέτη εκμετάλλευση δεν θα φυτευτούν δένδρα αγριοσυκιάς ανάμεσα στα παραγωγικά δένδρα αλλά στις άκρες του κτήματος. Αυτό γίνεται επειδή στα κοντινά με τις αγριοσυκιές δένδρα έχουμε υπερβολικό αριθμό Ψηνών οι οποίοι μπαίνουν σε κάθε σύκο με αποτέλεσμα να έχουμε πρόβλημα ενδόσηψης και συνεπώς υποβάθμιση της ποιότητας και μείωση της παραγωγής.

3.6. Λίπανση

Η συκιά είναι καλιόφιλο, ασβεστόφιλο και σιδηρόφιλο δένδρο. Για ένα δένδρο πρέπει να ρίχνουμε κάθε δυο χρόνια μια μονάδα Αζώτου, μισή μονάδα Καλίου και μισή μονάδα Φωσφόρου (τύπος λιπάσματος 20-10-10).

Όταν το δένδρο είναι σε μικρή ηλικία έχει μεγαλύτερη ανάγκη από Άζωτο.

Η εφαρμογή της λίπανσης γίνεται από τον ιδιοκτήτη και απαιτούνται 4 ημερομίσθια. Η μεταφορά των λιπασμάτων γίνεται με ενοικιαζόμενο φορτηγό.

3.7. Πολλαπλασιασμός

Η συκιά πολλαπλασιάζεται αγενώς κυρίως με μοσχεύματα σκληρού ξύλου. Τα μοσχεύματα μήκους 20 - 30 εκ. προέρχονται από τις κορυφές ετησίων βλαστών. Φυτεύονται στο έδαφος το Φθινόπωρο ή νωρίς την Άνοιξη και καλύπτονται έτσι ώστε να μείνει μόνο ένας οφθαλμός έξω από το έδαφος. Επίσης μπορεί να πολλαπλασιασθεί με φυλλοφόρα μοσχεύματα στην υδρονέφωση, με σπόρια και εμβολιασμό (με ανεστραμένο T), με παραφυάδες και καταβολάδες.

Η "ΣΥΚΙΚΗ" έχει δικό της φυτώριο στην Καλαμάτα. Τα νεαρά δενδρύλλια προέρχονται από μοσχεύματα σκληρού ξύλου.

Στην υποθετική εκμετάλλευση τα δενδρύλλια θα τα προμηθευτώ από το εμπόριο από φυτωριούχους.

Η τιμή τους είναι 1000 δραχμές το ένα. Λόγω ποσότητας θα γίνει έκπτωση και θα πληρωθούν με 700 δραχμές το ένα.

3.8. Εχθροί και ασθένειες

Κυριότερες ασθένειες και εχθροί της συκιάς στο Νομό Μεσσηνίας είναι η Σηψιριζία, ο Κηροπλάστης ή Ψώρα της συκιάς, η Μύγα της Μεσογειού και από τα έντομα αποθηκών η Πλόντια, ο Σκόρος των σύκων και ο Καρπόφυλλος.

Σηψιριζία. Προκαλείται από το μύκητα *Armillaria mellea* , ιδίως στα αργιλώδη εδάφη. Οι ζημιές που κάνει στο Νομό Μεσσηνίας είναι ελάχιστες. Δεν γίνεται καμία καταπολέμηση.

Κηροπλάστης ή Ψώρα της συκιάς (*Ceroplastes rusci*). Μπορεί να προκαλέσει σοβαρές ζημιές. Προσβάλλει τα φύλλα, τους τρυφερούς βλαστούς και τα ίδια τα σύκα όταν είναι χλωρά. Εξαντλεί τα δένδρα και μειώνει την καρποφορία. Αρκετές περιοχές του Νομού Μεσσηνίας αντιμετωπίζουν σοβαρό πρόβλημα από τον Κηροπλάστη. Καταπολεμείται με κατάλληλους ψεκασμούς το Μάιο (ελαιοπαραθείο, θερινός πολτός), όταν εμφανίζονται τα νεαρά άτομα της Ψώρας, καθώς και με ψεκασμούς το χειμώνα (χειμερινό πολτό, ελαιοπαραθείο). Επειδή η Ψώρα αυτή έχει πολλούς

φυσικούς εχθρούς δεν χρειάζεται πάντα να καταπολεμείται με φυτοφάρμακα παρά μόνο αν είναι ανάγκη.

Μύγα της Μεσογείου (*Ceratitis capitata*) . Μπορεί κατά το τέλος καλοκαιριού να προσβάλλει τα ώριμα σύκα γεννώντας 5 - 6 αυγά, από τα οποία βγαίνουν προνύμφες άποδες (σχαδόνες) , που τρώνε την σάρκα ("σκουληκιάζουν" τα σύκα). Στο Νομό Μεσσηνίας οι προσβολές είναι ελάχιστες και για το λόγο αυτό δεν γίνεται ιδιαίτερη καταπολέμηση.

Η Πλόντια (*Plodia interpunctella*) και ο σκόρος των σύκων (*Ephestia cantella*) αποτελούν τους σοβαρότερους εχθρούς των ξηρών πλέον σύκων. Η προστασία από τα έντομα αυτά αρχίζει από το "λιάσιμο" των σύκων. Κάθε βράδυ τα σύκα πρέπει να σκεπάζονται καλά και να αποφεύγεται η διαλογή και μεταφορά τους μετά το ηλιοβασίλεμα. Γιατί τότε αρχίζει να πετά η νόμφη της Πλόντια και του σκόρου των σύκων και όλη νύχτα γεννούν τα αυγά τους πάνω στα σύκα. Με την επίδραση των ηλιακών ακτινών τα αυγά καταστρέφονται. Καταπολεμούνται με καπνισμούς βρωμιούχου μεθυλίου. Η εργασία αυτή γίνεται με ευθύνη της " ΣΥΚΙΚΗΣ " στα ειδικά απεντομωτήρια υπαίθρου που διαθέτει.

Καρπόφυλλος ο ημίπτερος (*Carpophilus hemipterus*). Είναι και αυτό έντομο αποθηκών. Προσβάλλει όμως και νωπά σύκα ώριμα. Προσβάλλει τα ξηρά σύκα κατά τη συσκευασία, διακίνηση και αποθήκευση. Σοβαρές ζημιές μπορεί να προκαλέσει κυρίως σε απόσυκα. Καταπολεμείται με καπνισμό βρωμιούχου μεθυλίου.

Ενδόσηψη. Προκαλείται από το μύκητα *Fusarium moniliformae var. fici* και συνίσταται στην αλλοίωση του χρώματος της σάρκας του ώριμου σύκου προς το καφέ - καστανό και αχρήστευση του καρπού. Πιστεύεται ότι φορέας ατού του μύκητα είναι ο Ψήνας, από τους ορνιούς, που κρεμιούνται για τη γονιμοποίηση των σύκων. Δεν υπάρχει πρακτικός τρόπος καταπολέμησης αυτής της ασθένειας.

3.9. Συγκομιδή

Τα σύκα που προορίζονται για αποξήρανση και πιο πέρα επεξεργασία θεωρούνται κατάλληλα για συλλογή όταν είναι τελείως ώριμα, δηλαδή έχουν αποβάλλει το πράσινο χρώμα τους και αρχίζουν να συρρικνώνονται (μαραγκούλες).

Η συλλογή των σύκων γίνεται τμηματικά από το έδαφος ή και από τα δένδρα με τσίναγμα με ξύλο ή καλάμι. Το τσίναγμα πρέπει να γίνεται προσεκτικά ώστε να μην παθαίνει βλάβη ο φλοιός των σύκων και να μην τινάζονται τα ανεπαρκώς ώριμα. Για την συγκομιδή των σύκων απαιτούνται τουλάχιστον τρία άτομα. Ένας να τινάζει τα σύκα από τα δένδρα και δύο να τα μαζεύουν από το έδαφος και να τα μεταφέρουν στον τόπο αποξήρανσης. Η συλλογή γίνεται όπως είπαμε τμηματικά. Κάθε δυο ή τρεις μέρες πηγαίνει στον οπωρώνα το συνεργείο και μαζεύει τα σύκα που έχουν πέσει στο έδαφος ή είναι ώριμα πάνω στα δένδρα. Εάν το μέγεθος του οπωρώνα είναι πολύ μεγάλο και η παραγωγή υψηλή τότε δύναται να εργασθούν δυο επιπλέον εργάτες.

Η συγκομιδή αρχίζει προς το τέλος Αυγούστου και διαρκεί ένα μήνα περίπου.

3.10. Αποξήρανση

Η αποξήρανση των σύκων γίνεται υποχρεωτικά μόνο κατά φυσικό τρόπο, με έκθεση αυτών στον ήλιο πάνω σε καλαμωτά και σε ειδικούς χώρους αποξηράνσεως τις "λιάστρες".

Τα καλαμωτά είναι κατασκευές που αποτελούνται από ένα ξύλινο παραλληλόγραμμο πλαίσιο διαστάσεων δύο επί ένα μέτρα. Πάνω στο πλαίσιο αυτό έχουν στερεωθεί με μεταλλικές ταινίες καλάμια το ένα δίπλα στο άλλο χωρίς διάκενο μεταξύ τους σχηματίζοντας μια "καλαμένα" επιφάνεια πάνω στην οποία τοποθετούνται τα σύκα για αποξήρανση.

Οι "λιάστρες" είναι οι χώροι όπου τοποθετούνται τα καλαμωτά για την αποξήρανση των σύκων. Είναι πάντα μέσα στον οπωρώνα σε μια άκρη. Είναι χώρος καλά καθαρισμένος επίπεδος ή με μικρή κλίση για να φεύγουν τα νερά της βροχής. Μπορεί να είναι και ειδικά περιφραγμένος ώστε να μην πλησιάζουν ζώα και τον ρυπαίνουν. Υπάρχουν περιπτώσεις όπου μια γεωργική εκμετάλλευση μπορεί να έχει δυο λιάστρες. Μια στον οπωρώνα όπου γίνεται μερική ξήρανση των σύκων και μια στο σπίτι όπου γίνεται και η τελική αποξήρανση. Αυτό συμβαίνει κύρια όταν ο οπωρώνας βρίσκεται μακριά από την οικία και είναι κουραστική η καθημερινή μετάβαση στη "λιάστρα" για την περιποίηση των αποξηραιομένων σύκων. Επειδή

τα σύκα δεν είναι εύκολο να μεταφερθούν κατευθείαν στην οικία γιατί παθαίνουν κακώσεις, αποξηραίνονται μερικώς στον οπωρώνα και στη συνέχεια μεταφέρονται. Στην υποθετική εκμετάλλευση υπάρχει ένας χώρος αποξήρανσης.

Τα σύκα για αποξήρανση τοποθετούνται στα καλάμωτά σε μια στρώση μόνο. Τοποθετούνται με τον ποδίσκο τους προς τα κάτω και αναστρέφονται μια - δυο φορές την ημέρα , ενώ συγχρόνως πιέζονται με τα δάκτυλα για να πάρουν πλατύ σχήμα. Συνήθως η αποξήρανση διαρκεί επτά ως δέκα μέρες ανάλογα με τις καιρικές συνθήκες.

Πλήρως αποξηραμένα θεωρούνται τα σύκα όταν η περιεκτικότητά τους σε υγρασία δεν υπερβαίνει το 24 % . Η απόδοση χλωρών σε ξηρά σύκα είναι 2,5 : 1 .

Κατά τη διάρκεια της αποξήρανσης οι χώροι αποξήρανσης διατηρούνται με τους καλύτερους δυνατούς όρους καθαριότητας και προφυλαγμένοι από την προσέγγιση και ρύπανση των κατοικίδιων ζώων.

Για την προστασία των σύκων κατά τη διάρκεια της αποξήρανσης από τις βροχές, την δρόσο και προσβολών των εντόμων, οι παραγωγοί σκεπάζουν τα καλάμωτά από τη δύση του ηλίου μέχρι την ανατολή με νάιλον ή με ειδικό ύφασμα.

Στην εκμετάλλευση αυτή θα ακολουθηθούν τα παραπάνω.

3.11. Διαλογή

Οι παραγωγοί έχουν υποχρέωση κατά την αποξήρανση των σύκων και πριν την αποθήκευσή τους να αφαιρούν τα απόσυκα (σύκα με μεγάλο ποσοστό βλαβών μη βρώσιμα) και να διαχωρίζουν τα βρώσιμα σε τρεις παραγωγικούς τύπους σύμφωνα με το προεδρικό διάταγμα 967/ 10-10-77 περί αποξηράνσεως, απεντομώσεως και επεξεργασίας σύκων.

α) Στον παραγωγικό τύπο Α' ποιότητας. Κατατάσσονται σύκα που έχουν συλλεχθεί πλήρως ώριμα, καλά αποξηραμένα, απαλλαγμένα ξένων ουσιών, απολύτως καθαρά, λεπτόφλοια μελιτώδους συστάσεως, ανοικτού χρώματος, μεγέθους

ομοιόμορφου σε ποσοστό τουλάχιστον 85 % και των οποίων ο αριθμός ανά χιλιόγραμμο δεν υπερβαίνει τα 64.

Απαγορεύεται η κατάταξη στον παραγωγικό τύπο Α' ποιότητας:

α) Σύκων των οποίων το ποσοστό εσωτερικής ή εξωτερικής βλάβης, που προέρχονται από οποιαδήποτε αιτία, υπερβαίνει συνολικά το 15 % σε αριθμό σύκων.

β) Σύκων των οποίων, ανεξάρτητα από το παραπάνω συνολικό ποσοστό βλάβης, το ποσοστό βλάβης που προέρχεται από προσβολή εντόμων υπερβαίνει το 5 % σε αριθμό σύκων.

γ) Σύκων που περιλαμβάνουν ποσοστό αποσύκων μεγαλύτερο του 1 % κατ' αριθμό σύκων.

β) Στον παραγωγικό τύπο Β' ποιότητας. Κατατάσσονται σύκα που έχουν συλλεχθεί πλήρως ώριμα, καλά αποξηραμένα, απαλλαγμένα ξένων ουσιών, καθαρά, με ομοιομορφία μεγέθους τουλάχιστον 75 % , πληρούν κατά το δυνατόν τους υπόλοιπους όρους του τύπου Α' και ο αριθμός τους ανά χιλιόγραμμο δεν υπερβαίνει τα 74.

Απαγορεύεται η κατάταξη στον παραγωγικό τύπο Β' ποιότητας:

α) Σύκων των οποίων το ποσοστό εσωτερικής ή εξωτερικής βλάβης που προέρχεται από οποιαδήποτε αιτία, υπερβαίνει συνολικά του 25 % σε αριθμό σύκων.

β) Σύκων των οποίων, ανεξάρτητα από το παραπάνω συνολικό ποσοστό βλάβης, το ποσοστό βλάβης που προέρχεται από προσβολή εντόμων υπερβαίνει το 12 % σε αριθμό σύκων.

γ) Σύκων που περιλαμβάνουν ποσοστό αποσύκων μεγαλύτερο του 4 % κατ' αριθμό σύκων.

γ) Στον παραγωγικό τύπο Γ' ποιότητας. Κατατάσσονται σύκα καλώς αποξηραμένα, που πληρούν κατά το δυνατόν τους όρους ωρίμανσης, συλλογής , αποξηράνσεως και καθαριότητας και ο αριθμός τους ανά χιλιόγραμμο δεν υπερβαίνει τα 94.

Απαγορεύεται η κατάταξη στον παραγωγικό τύπο Γ' ποιότητας:

α) Σύκων των οποίων το ποσοστό εσωτερικής ή εξωτερικής βλάβης που προέρχεται από οποιαδήποτε αιτία, υπερβαίνει συνολικά το 35 % σε αριθμό σύκων.

β) Σύκων των οποίων, ανεξάρτητα από το παραπάνω συνολικό ποσοστό βλάβης, το ποσοστό που προέρχεται από προσβολή εντόμων υπερβαίνει το 20 % σε αριθμό σύκων.

γ) Σύκων που περιλαμβάνουν ποσοστό αποσύκων μεγαλύτερο του 6 % κατ' αριθμό σύκων.

δ) Απόσυκα. Σύκα που δεν δύναται να καταταγούν σε μια από τις παραπάνω κατηγορίες κατατάσσονται στην κατηγορία των αποσύκων. Εφόσον το ποσοστό των εσωτερικών και εξωτερικών βλαβών δεν υπερβαίνει το 50 % σε αριθμό σύκων, τα εν λόγω σύκα χαρακτηρίζονται σαν " ειδική κατηγορία αποσύκων " και γίνονται δεκτά στα απεντομωτήρια για απεντόμωση και αποθήκευση.

3.12. Αποθήκευση

Σύμφωνα με το προεδρικό διάταγμα 967/10-10-77 για την αποθήκευση των ξηρών σύκων προβλέπεται:

Απαγορεύεται η αποκομιδή των σύκων από τους τόπους αποξήρανσης μετά τη δύση του ηλίου. Ο λόγος είναι αποφυγή προσβολής από έντομα και κυρίως από το Σκόρο των σύκων (*Ephestia cantella*) και την Πλόντια (*Plodia interpunctella*). Επίσης, απαγορεύεται η μεταφορά των βρώσιμων σύκων με ακάθαρτα κιβώτια, καλάθια, σακιά κ.λ.π. και η χρησιμοποίηση για τη μεταφορά τους σακίων χωρητικότητας μεγαλύτερης των 50 χιλιόγραμμων για να μην υποστούν τα σύκα μηχανικές βλάβες λόγω του βάρους.

Τα μεταφερόμενα σύκα αποθηκεύονται χωριστά κατά παραγωγικούς τύπους (Α, Β, Γ) σε αποθηκευτικούς χώρους υδατοστεγείς, με δάπεδο από σανίδες, πλάκες ή τσιμέντου ή μωσαϊκού ή στρωμένες με ειδικές ψάθες, προφυλαγμένους από τα κατοικίδια ζώα και τηρούν τους ενδεδειγμένους όρους υγιεινής και καθαριότητας. Όμοια, χωριστά αποθηκεύονται και η "ειδική κατηγορία αποσύκων" σύμφωνα με τα παραπάνω.

Για το λόγο αυτό θα κτιστεί αποθήκη για τις ανάγκες της εκμετάλλευσης.

Οι εργασίες που απαιτούνται για τη συλλογή, αποξήρανση, διαλογή και αποθήκευση και μεταφορά στο απεντομωτήριο μπορούν να γίνουν από ένα ειδικευμένο εργάτη και σε έκταση 6 στρεμμάτων (ή 120 συκοδένδρων). Η διάρκεια

της συκοπαραγωγικής περιόδου είναι περίπου 35 μέρες. Οι απαιτήσεις σε εργασία είναι: $80 \text{ στρ}/6 \text{ στρ}/\text{εργάτη}=14 \text{ εργάτες} \times 35 \text{ μέρες} = 490 \text{ ημερομίσθια}$.

Από αυτά, τα 70 ημερομίσθια θα γίνουν από τον ιδιοκτήτη και τη σύζυγό του και τα υπόλοιπα από εργάτες.

4. Παραγωγή

Η συνολική παραγωγή για τη δεκαετία 1986-1996 φαίνεται στον παρακάτω πίνακα 12. Παρατηρούμε ότι υπάρχει μείωση της παραγωγής τα τελευταία χρόνια με τάση σταθεροποίησης στα 7.500.000 κιλά περίπου.

ΕΤΟΣ	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΚΙΛΑ	ΔΙΑΚΥΜΑΝΣΗ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΕΤΟΣ 1986. 1986=100
1986	13.130.362	100,00
1987	10.549.663	80,34
1988	11.622.873	88,52
1989	9.751.829	74,27
1990	6.815.409	51,90
1991	7.915.601	60,28
1992	8.126.267	61,89
1993	7.287.641	55,50
1994	8.345.867	63,56
1995	7.352.237	55,99
1996	7.238.318	55,12

Πίνακας 12. Η εξέλιξη της παραγωγής σύκων στη δεκαετία 1986 - 1996. Πηγή τεχνική υπηρεσία «ΣΥΚΙΚΗΣ».

Αυτό, δηλαδή η τάση σταθεροποίησης, φαίνεται καλύτερα αν παρατηρήσουμε την καμπύλη της παραγωγής στο επόμενο γράφημα.

Γράφημα 3. Η εξέλιξη της παραγωγής σύκων στη δεκαετία 1986-1996.

Πηγή: Τεχνική υπηρεσία «ΣΥΚΙΚΗΣ».

Α/Α	ΑΠΕΝΤ/ΡΙΑ	ΕΙΣΑΓΩΓΗ 1996				
		Κ.ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ	Α	Β	Γ	Δ
ΠΕΡΙΦ. ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ						
1	Αριοχώρι	429	14.630	90.003	10.976	116.038
2	Μεσσήνη	79.276	48.045	137.281	6.381	270.983
3	Τζάνε	27.374	270.711	176.328	638	480.802
4	Καρποφόρα	3.973	138.580	129.315	10.402	292.270
5	Δάρα	61.529	158.020	124.682		344.231
6	Νεοχώρι	49.111	35.962	115.098	9.832	210.003
7	Στρέφι	53.378	35.774	111.863	7.138	208.153
8	Αβραμού	19.371	25.240	73.296	7.735	125.642
9	Λευκοχώρα	60.418	56.656	110.482	2.819	230.375
10	Πολύλοφος	83.045	6.583	131.505	1.469	222.602
11	Μάνεσι	89.358	14.735	187.461	6.749	298.303
12	Τρίκορφο	76.679	16.695	138.300	6.377	238.051
13	Στέρνα	75.262	41.790	147.773	10.842	275.667
14	Αριστομένη	74.526	39.780	165.549	14.089	293.944
15	Ελλην/σιά	106.126	18.320	166.798	1.709	292.953
16	Ανδρούσα	28.719	7.491	78.340	3.462	118.012
17	Λάμπαινα	28.567	13.071	86.511	967	129.116
18	Σιάμου			40.933	505	41.438
19	Οιγαλία		1.188	82.442	1.477	85.107
20	Διαβολίτσι	686	23.811	62.584		87.081
21	Δώριο		11.009	13.809		24.818
22	Χράνοι		502	44.047		44.549
23	Τουρκολέκα			33.882		33.882
24	Καλαμάτα					
ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ		917.827	978.593	2448282	119.318	4.464.020
ΠΕΡΙΦ. ΕΥΒΟΙΑΣ						
25	Ταξιάρχης	680.290		178.367	70.080	928.737
26	Κύμη	163.567				163.567
ΣΥΝΟΛΟ ΕΥΒΟΙΑΣ		843.857		178.367	70.080	1.092.304
ΠΕΡΙΦ. ΜΟΛΑΩΝ						
27	Μολάοι		349.274	93.283	11.266	453.823
28	Συκέα		114.711	36.108	7.124	157.943
29	Ασωπός		135.361	53.486	17.517	206.364
30	Πλύτρα		257.119	65.493	9.069	331.681
31	Φονίκι		45.942	11.921	159	58.022
Σύνολο Μολάων			902.407	260.291	45.135	1.207.833
ΠΕΡΙΦ. ΓΥΘΕΙΟΥ						
32	Γύθειο		698	118.058	27.945	146.701
33	Αγ. Ιωάννης		8.372	9.867	14.956	33.195
34	Βασιλάκι			22.940	2.426	25.366
35	Νεοχώρι Γυθ.		45.447	56.896	32.643	134.986
36	Μελιτίνη		17.596	37.364	25.938	80.898
Σύνολο Γυθείου			72.113	245.125	103.908	421.146
ΣΥΝΟΛΟ ΛΑΚΩΝΙΑΣ			162.353	505.416	149.043	816.812
ΠΕΡΙΦ. ΛΕΣΒΟΥ						
37	Ιππείος			12.045	3.038	15.083
38	Καλλονή			4.456	497	4.953
39	Ερεσός			18.743	3.068	21.811
40	Σιγρί			7.062	469	7.531
ΣΥΝΟΛΟ ΛΕΣΒΟΥ				42.306	7.072	49.378
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		1.761.684	1.953.113	3.174.371	345.513	7.234.681

Πίνακας 13. Παραγωγή σε κιλά κατά απεντομωτήριο το έτος 1996.

Πηγή: Τεχνική υπηρεσία «ΣΥΚΙΚΗΣ».

Στον παραπάνω πίνακα (πίνακας 13) φαίνεται το ύψος της παραγωγής για το 1996 κατά απεντωμωτήριο συνολικά και κατά ποιοτική κατηγορία.

Στον πίνακα 14 που ακολουθεί, βλέπουμε την παραγωγή κατά ποιοτικές κατηγορίες για τα έτη 1992-1996. Επίσης στον πίνακα αυτό μπορούμε να δούμε το μέσο όρο από κάθε ποιοτική κατηγορία για τα συγκεκριμένα έτη καθώς και το ποσοστό της κάθε ποιότητας στη συνολική παραγωγή κατά μέσο όρο.

Ο κύριος όγκος της παραγωγής είναι Γ! ποιότητας. Η Δ! ποιότητα έχει πολύ χαμηλό ποσοστό ενώ αρκετά καλά ποσοστά έχουν η Α! και η Β! ποιότητα. αυτό σημαίνει ότι υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης της ποιότητας.

Ποιότητα > Έτος	A	B	Γ	Δ	ΣΥΝΟΛΟ
1992	543.636	935.564	2.610.016	507.462	4.596.678
1993	624.991	936.313	2.614.617	98.822	4.294.743
1994	924.520	1052.275	3.181.230	77.813	5.235.838
1995	509.226	691.743	3.099.102	147.250	4.447.321
1996	917.827	978.593	2.448.282	119.318	4.464.020
Μ.Ο.	704.040	918.897	2.790.650	189.533	4.607.720
Μ.Ο. %	15,28	19,95	60,57	4,12	100,00

Πίνακας 14. Παραγωγή σε κιλά κατά εμπορικές ποιοτικές κατηγορίες για τα έτη 1992 - 1993 στο Νομό Μεσσηνίας. Πηγή: Τεχνική υπηρεσία «ΣΥΚΙΚΗΣ».

Στην επόμενη σελίδα, πίνακας 15, υπάρχουν αντίστοιχα οι ποσότητες και το ποσοστό συμμετοχής της κάθε εμπορικής ποιοτικής κατηγορίας στη συνολική παραγωγή για το απεντωμωτήριο της Λάμπαινας, το οποίο είναι το πλησιέστερο στην περιοχή Μαυρομματίου Ιθώμης και σε αυτό παραδίδονται τα ξηρά σύκα της περιοχής.

4.1. Στρεμματικές αποδόσεις

Οι συκίες μπαίνουν στο στάδιο της παραγωγής από το τέταρτο έτος μετά τη φύτευση. Από το όγδοο ως το δέκατο έτος μπορούν να αποδώσουν $1^{1/2}$ - $2^{1/2}$ τόνους σύκα φρέσκα στο στρέμμα. Οι φυτείες ξηρών σύκων έχουν αποδόσεις 400 - 500

χιλιόγραμμα ξηρά σύκα ανά στρέμμα. Δηλαδή αναλογία 2,5:1. Η διάρκεια της παραγωγικής ζωής ξεπερνά τα εξήντα χρόνια.

Στην παρούσα μελέτη θεωρώ ότι το ύψος της παραγωγής είναι 500 κιλά ανά στρέμμα. Αυτή είναι η ελάχιστη παραγωγή σύμφωνα με το μέσο όρο των δεικτών της Διεύθυνσης Γεωργίας (500-700 κιλά ανά στρέμμα). Επειδή στην άκρη του κτήματος υπάρχουν αγριοσυκιές και η έκταση με τα παραγωγικά δένδρα είναι μικρότερη από 80 στρέμματα θεωρώ την παραγωγή 500 κιλά στο στρέμμα. Στη συνολική απόδοση και για τον υπολογισμό της Ακαθάριστης Προσόδου υπολογίζω και τα αγριόσυκα σαν μέρος της παραγωγής επειδή είναι προϊόν που παράγεται στην εκμετάλλευση και παίρνει μέρος στην παραγωγή των σύκων. Άρα η συνολική έκταση παραμένει 80 στρέμματα και η απόδοση 500 κιλά στο στρέμμα. Επειδή η καλλιέργεια είναι μη αρδευόμενη θέτω την μέγιστη απόδοση της καλλιέργειας ίση με την ελαχίστη του δείκτη της Διεύθυνσης Γεωργίας.

ΕΤΟΣ	ΠΟΙΟΤΗΤΕΣ (Ποσότητες σε κιλά)				ΣΥΝΟΛΟ
	Α	Β	Γ	Δ	
1992	1.996,0	6.726,0	33.660,0	1.301,0	43.689,0
1993	4.053,0	7.095,0	36.170,0	1.247,0	48.565,0
1994	8.507,0	10.108,0	67.181,0	286,0	86.082,0
1995	2.753,0	7.084,0	57.217,0	1.023,0	68.077,0
1996	28.567,0	13.071,0	86.511,0	967,0	129.116,0
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΠΕΝΤΑΕΤΙΑΣ					
Μ.Ο.	9.175,2	8.816,8	56.147,8	964,8	75.104,6
ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΜΕΣΟ ΟΡΟ (Μ.Ο.%) ΤΗΣ ΠΕΝΤΑΕΤΙΑΣ					
Μ.Ο. %	12,216561	11,73936	74,75946	1,2846	100,0

Πίνακας 15. Παραγωγή κατά εμπορικές ποιοτικές κατηγορίες για τα έτη 1992-1996 στο απεντομωτήριο της Λάμπαινας. Πηγή: Τεχνική υπηρεσία «ΣΥΚΙΚΗΣ».

5. Εμπορία Ξηρών Σύκων

Στη συνέχεια θα περιγράψω τον τρόπο εμπορίας των ξηρών σύκων. Η εμπορία θα μπορούσε να αποτελέσει από μόνη της ένα θέμα για μελέτη. Πιστεύω όμως ότι η εμπορία έχει άμεση σχέση με την παραγωγή. Για το λόγο αυτό και θα παρουσιάσω χωρίς διεξοδικές αναλύσεις το καθεστώς εμπορίας που ισχύει.

5.1. Θεσμικό πλαίσιο

Στην εμπορία των ξηρών σύκων περιλαμβάνονται τα εξής στάδια: 1. Απεντόμωση, 2. επεξεργασία, 3. τυποποίηση, 4. συσκευασία, 5.σήμανση, 6. ποιοτικός έλεγχος και 7. πώληση.

Τα στάδια αυτά είναι υποχρεωτικά για κάθε έμπορο - μεταποιητή και ορίζονται από δυο προεδρικά διατάγματα:

α) Προεδρικό Διάταγμα 966/10-10-77. Περί τροποποιήσεως συσκευασίας και ποιοτικού ελέγχου των προς εξαγωγή προοριζομένων σύκων και συκόπαστας.

β) Προεδρικό Διάταγμα 967/10-10-77. Περί παραγωγής, αποξηράνσεως, απεντομόσεως και επεξεργασίας σύκων.

5.1.1. Απεντόμωση

Τα αποξηραμένα πλέον σύκα υπόκεινται σε υποχρεωτική απεντόμωση, η οποία γίνεται σε ειδικά απεντομωτήρια., γιατί δεν είμαστε σίγουροι αν τα σύκα δεν έχουν προσβληθεί από έντομα αποθηκών.

Τα προς απεντόμωση σύκα προσκομίζονται στα απεντομωτήρια μέσα σε πέντε το αργότερο ημέρες από την αποκομιδή τους από τους χώρους αποξήρανσης για να αποφύγουμε την πιθανότητα προσβολής από έντομα αποθηκών και για να υπάρχει έγκαιρη θανάτωση των αυγών ή προνυμφών που πιθανόν να υπάρχουν .

Η απεντόμωση γίνεται με καπνιστικά εντομοκτόνα σε υπαίθρια απεντομωτήρια σύκων, ιδιοκτησίας της "ΣΥΚΙΚΗΣ". Η απεντόμωση γίνεται με επίβλεψη πτυχιούχων

Γεωπόνων που προσλαμβάνονται από τη "ΣΥΚΙΚΗ" . Εάν δεν είναι δυνατή η πρόσληψη γεωπόνων η εργασία ανατίθεται σε πτυχιούχους της Ανωτέρας Σχολής Τεχνολόγων Γεωπονίας των Κ.Α.Τ.Ε. (σημερινά Τ.Ε.Ι.) ή φοιτητές Ανωτάτων Γεωπονικών Σχολών. Ακόμη είναι δυνατό να ανατεθεί σε αποφοίτους εξατάξιου Γυμνασίου ή ισότιμου σχολείου.

Στο Νομό Μεσσηνίας λειτουργούν 24 τέτοια απεντομωτήρια, ενώ σε όλη την Ελλάδα υπάρχουν 40.

5.1.2.Επεξεργασία

Η επεξεργασία των σύκων έχει σαν σκοπό 1. την εμπορευματική παρουσία των σύκων στην αγορά, 2. την συντήρηση και 3. την πρόσδοση ιδιοτήτων που ζητά ο καταναλωτής (καθαρισμό διαλογή, μαλάκωμα και πρόσθεση διαφόρων ξένων υλών).

Αυτή η εργασία γίνεται σε εγκαταστάσεις της "ΣΥΚΙΚΗΣ" ή στο εργοστάσιο του έμπορου - μεταποιητή.

Για το σκοπό αυτό η "ΣΥΚΙΚΗ" διαθέτει δικό της σύγχρονο εργοστάσιο στην Καλαμάτα. Σε όλη την Ελλάδα υπάρχουν περισσότερα από είκοσι εργοστάσια επεξεργασίας σύκων. Τα περισσότερα βρίσκονται στο Νομό Μεσσηνίας κατά κύριο λόγο και στο Νομό Λακωνίας.

Τα προς επεξεργασία σύκα πρέπει απαραίτητα να συνοδεύονται από πιστοποιητικά απεντομώσεως.

Σύκα που προορίζονται για συσκευασία σε πακέτα πλένονται με θερμό νερό ώστε κατά τη συμπίεση να διευκολυνθεί ο σχηματισμός κανονικών σειρών σύκων και η καλύτερη εμφάνιση των πακέτων. Τα σύκα αυτά τοποθετούνται σε διαδοχικές σειρές σχισμένα ή όχι, για να σχηματίσουν της διάφορες μορφές επεξεργασίας.

Η συμπίεση των σύκων γίνεται με προσοχή ώστε να αποφευχθεί η δημιουργία ανωμαλιών στη μάζα των σύκων.

Εάν τα χρησιμοποιούμενα κατά την επεξεργασία των σύκων για σχηματισμό των ορμαθών μέσα είναι βούρλα, πρέπει να εμποτίζονται σε καθαρό πόσιμο νερό που περιέχει 4 - 6 % μαγειρικό αλάτι και ποτέ σε θαλασσινό νερό.

Κατά την επεξεργασία των σύκων τα χρησιμοποιούμενα υλικά περνούν από έλεγχο των αρμοδίων υπηρεσιών του Υπουργείου Γεωργίας. Επίσης γίνεται προληπτικός έλεγχος για να διαπιστωθεί αν τηρούνται οι όροι επεξεργασίας σύκων.

5.1.3.Τυποποίηση

Η τυποποίηση είναι απαραίτητη για την εξαγωγή ξηρών σύκων και συκόπαστας.

5.1.3.1.Τυποποίηση Ξηρών Σύκων

Οι εμπορικοί τύποι ξηρών σύκων είναι:

- α) Εμπορικός ποιοτικός τύπος Α', "Grade A" ή "EXTRA" ή "FANCY" (πρώτη ποιότητας).
- β) Εμπορικός τύπος Β', "Grade B" ή "Choice" (δευτέρα ποιότητας).
- γ) Εμπορικός τύπος Γ', "Grade C" ή "Commercial" ή "Current" (τρίτη ποιότητας).
- δ) Εμπορικός τύπος Δ', "Grade D" ή "Standard" (τέταρτη ποιότητας).

Τα σύκα των παραπάνω εμπορικών ποιοτικών τύπων πρέπει μετά την τυποποίηση και συσκευασία να εμφανίζουν τα παρακάτω χαρακτηριστικά ποιότητας:

1. Στον εμπορικό ποιοτικό τύπο Α' κατατάσσονται βρώσιμα σύκα που έχουν συλλεχθεί απόλυτα ώριμα, λεπτόφλοια, μελιτώδους συστάσεως, ανοικτού ομοιόμορφου κιτρινωπού χρώματος, απολύτως καθαρά, με ομοιομορφία μεγέθους κατά 90 % και αριθμό σύκων κατά χιλιόγραμμο όχι ανώτερο του 62. Απαγορεύεται η κατάταξη σύκων στον τύπο αυτό όταν:

α) Το ποσοστό των εσωτερικών και εξωτερικών βλαβών, από οποιαδήποτε αιτία και αν προέρχεται, υπερβαίνει συνολικά το 10 % του αριθμού των σύκων.

β) Το ποσοστό των προσβεβλημένων από έντομα υπερβαίνει το 4 % σε αριθμό σύκων, του ποσοστού αυτού συνυπολογιζόμενου στο ανωτέρω συνολικό ποσό βλαβών 10 % και

γ) Περιέχουν οποιοδήποτε ποσοστό αποσύκων.

2. Στον εμπορικό ποιοτικό τύπο Β' κατατάσσονται, βρώσιμα σύκα , που έχουν συλλεχθεί ώριμα, καθαρά, μάλλον λεπτόφλοια, μελιτώδη, με σχετική ομοιομορφία χρώματος, ομοιομορφία μεγέθους κατά 85 % και αριθμό σύκων κατά χιλιόγραμμο όχι ανώτερο του 72.

Απαγορεύεται η κατάταξη σύκων στον τύπο αυτό όταν:

α) Το ποσοστό των εσωτερικών ή εξωτερικών βλαβών, από οποιαδήποτε αιτία και να προέρχονται, υπερβαίνει συνολικά το 15 % των αριθμούντων σύκων.

β) Το ποσοστό των προσβεβλημένων από έντομα υπερβαίνει το 6 % σε αριθμό σύκων, το ποσοστό αυτού συνυπολογιζόμενου στο ανωτέρω συνολικό ποσοστό βλαβών 15 % και

γ) Περιέχουν οποιοδήποτε ποσοστό αποσύκων.

3. Στον εμπορικό ποιοτικό τύπο Γ' κατατάσσονται βρώσιμα σύκα , που έχουν συλλεχθεί ώριμα, καθαρά, με σχετική ομοιομορφία χρώματος και με λιγότερο εμφανή τα χαρακτηριστικά του δεύτερου ποιοτικού τύπου προς τα λεπτόφλοιο, και μελιτώδες, ομοιομορφία μεγέθους σε ποσοστό 75 % και αριθμό σύκων όχι μεγαλύτερο του 80 κατά χιλιόγραμμο.

Απαγορεύεται η κατάταξη σύκων στον τύπο αυτό όταν:

α) Το ποσοστό των εσωτερικών ή εξωτερικών βλαβών, από οποιαδήποτε αιτία και αν προήλθαν, υπερβαίνει συνολικά το 20 % των αριθμό σύκων.

β) Το ποσοστό των προσβεβλημένων από έντομα υπερβαίνει το 10 % σε αριθμό σύκων, του ποσοστού αυτού συνυπολογιζόμενου στο ανωτέρω συνολικό ποσοστό βλαβών 20 % και

γ) Περιέχουν ποσοστό αποσύκων ανώτερο των 2 % σε αριθμό σύκων.

4. Στον εμπορικό ποιοτικό τύπο Δ' κατατάσσονται βρώσιμα σύκα, που έχουν συλλεχθεί ώριμα, καθαρά, και των οποίων ο αριθμός κατά χιλιόγραμμο δεν ξεπερνά τα 94.

Απαγορεύεται η κατάταξη σύκων στον τύπο αυτό όταν:

α) Το ποσοστό των εσωτερικών ή εξωτερικών βλαβών, από οποιαδήποτε αιτία και αν προέρχονται, υπερβαίνει συνολικά το 25 % των αριθμούντων σύκων.

β) Το ποσοστό των προσβεβλημένων από έντομα υπερβαίνει το 12 % σε αριθμό σύκων, του ποσοστού αυτού συνυπολογιζόμενου εις το ανωτέρω συνολικό ποσοστό βλαβών 25 % και

γ) Περιέχουν ποσοστό αποσύκων ανώτερο των 4 % σε αριθμό σύκων.

Τα σύκα όλων των παραπάνω εμπορικών ποιοτικών τύπων πρέπει να είναι απαλλαγμένα από ξένες ουσίες και καλά συσκευασμένα. Το ποσοστό της περιεχόμενης υγρασίας δεν πρέπει να ξεπερνά το 24 % . Για ειδικές επεξεργασίες μαλακώματος του φλοιού είναι δυνατόν να επιτρέπεται η υπέρβαση αυτής της υγρασίας, εφόσον διασφαλίζεται η καλή συντήρησή τους. Η υγρασία των σύκων προσδιορίζεται με βάση τις ισχύουσες μεθόδους του Γενικού Χημείου του Κράτους.

Απόσυκα, σύκα που δεν πληρούν τους παραπάνω καθοριζόμενους όρους, χαρακτηρίζονται σαν μη βρώσιμα και κατατάσσονται στην κατηγορία των αποσύκων.

5.1.3.2. Τυποποίηση Συκόπαστας

Η εξαγόμενη συκόπαστα κατατάσσεται στους εξής εμπορικούς ποιοτικούς τύπους:

- α) Εμπορικός ποιοτικός τύπος Α' ή "FINEST" και
- β) Εμπορικός ποιοτικός τύπος Β' ή "CHOICE".

Η συκόπαστα των παραπάνω κατηγοριών πρέπει κατά το στάδιο αποστολής της μετά την τυποποίηση και συσκευασία να εμφανίζει τα παρακάτω χαρακτηριστικά ποιότητας:

1. Η κατατασσόμενη στον εμπορικό τύπο Α' συκόπαστα μπορεί να παραχθεί από σύκα οποιουδήποτε ποιοτικού εμπορικού ποιοτικού τύπου με την προϋπόθεση ότι αυτά ελεγχόμενα πριν την άλεσή τους δεν εμφανίζουν συνολικές εσωτερικές βλάβες μεγαλύτερες του 10 % σε αριθμό σύκων, από τις οποίες εντομολογικές προσβολές μέχρι 5 % και ότι έχουν υποστεί προηγουμένως επίπλυση με θερμό νερό συνεχούς ροής και εν συνεχεία αφυδάτωση τόση ώστε η υγρασία αυτών να μην υπερβαίνει το 22 %.

Απαγορεύεται η κατάταξη συκόπαστας στον εμπορικό αυτό τύπο εφόσον μετά από εργαστηριακή εξέταση του δείγματος, διαπιστωθεί ότι έστω και σε ένα υπόδειγμα των εκατό γραμμαρίων από το δείγμα της συκόπαστας:

- α) ο αριθμός των κεφαλών εντόμων είναι μεγαλύτερος από 13,
- β) ο αριθμός των τεμαχίων εντόμων είναι μεγαλύτερος από 50,
- γ) ο αριθμός ακαρέων είναι μεγαλύτερος από 50 και

δ) ευρεθούν περιττώματα ή τρίχες ποντικών.

2. Η κατατασόμενη στον εμπορικό τύπο Β' συκόπαστα μπορεί να παραχθεί από σύκα οποιουδήποτε ποιοτικού τύπου με την προϋπόθεση ότι αυτά ελεγχόμενα πριν την άλεσή τους δεν εμφανίζουν συνολικές εσωτερικές βλάβες μεγαλύτερες του 20 % σε αριθμό σύκων, από τις οποίες εντομολογικές προσβολές μέχρι 10 % και ότι έχουν υποστεί προηγουμένως επίπλυση με θερμό νερό συνεχούς ροής και εν συνεχεία αφυδάτωση τόση ώστε η υγρασία αυτών να μην υπερβαίνει το 22 %.

Απαγορεύεται η κατάταξη συκόπαστας στον εμπορικό αυτό τύπο εφόσον μετά από εργαστηριακή εξέταση του δείγματος, διαπιστωθεί ότι έστω και σε ένα υπόδειγμα των εκατό γραμμαρίων από το δείγμα της συκόπαστας:

- α) ο αριθμός των κεφαλών εντόμων είναι μεγαλύτερος από 20,
- β) ο αριθμός τεμαχίων εντόμων είναι μεγαλύτερος από 70,
- γ) ο αριθμός ακάρεων είναι μεγαλύτερος από 60 και
- δ) ευρεθούν περιττώματα ή τρίχες ποντικών.

Απαγορεύεται η εξαγωγή συκόπαστας προς Η.Π.Α. και Καναδά, εφόσον αυτή δεν έχει τα χαρακτηριστικά του Α' εμπορικού ποιοτικού τύπου.

5.1.4.Συσκευασία Ξηρών Σύκων και Συκόπαστας

5.1.4.1.Συσκευασία Ξηρών Σύκων

Τα σύκα μετά το διαχωρισμό τους στους τέσσερις εμπορικούς ποιοτικούς τύπους προσφέρονται στις αγορές του εξωτερικού επεξεργασμένα κατά τις απαιτήσεις των αγοραστών. Συσκευάζονται σε ξυλοκιβώτια, χαρτοκιβώτια, λευκοσιδηρά δοχεία κ.λ.π. Τα ξυλοκιβώτια πρέπει να είναι επενδυμένα εσωτερικά με κηρόχαρτο ή πολυαιθυλένιο ή με άλλα υλικά. Για τα χαρτονοκιβώτια και τα χαρτοκιβώτια η παραπάνω επένδυση είναι υποχρεωτική μόνο εφόσον σε αυτά συσκευάζονται σύκα χύμα ή σε μη επενδυμένους (γυμνούς) ορμαθούς. Σύκα χύμα ή σε γυμνούς ορμαθούς είναι δυνατόν να συσκευάζονται και σε σακιά από κάνναβη κ.λ.π., με τον όρο ότι τα σακιά είναι επενδυμένα εσωτερικά με σακιά από χαρτί ή πολυαιθυλένιο ή λεπτό

βαμβακερό ύφασμα, ανάλογα με την προτίμηση του αγοραστή. Η περιεκτικότητα καθενός από τα παραπάνω μέσα συσκευασίας δεν πρέπει να ξεπερνά τα 25 χιλιόγραμμα.

Τα μη βρώσιμα σύκα (απόσυκα) πρέπει να είναι συσκευασμένα σε σάκους, περιεκτικότητας όχι μεγαλύτερης των 25 χιλιόγραμμων ή να μεταφέρονται χύμα μέσα στο μεταφορικό μέσο.

Οι μορφές συσκευασίας σύκων εκφράζονται με τους παρακάτω επικρατούντες στη διεθνή αγορά όρους :

Για τους ορθογώνιους σύκων (τσαπέλες) χρησιμοποιείται ο όρος «STRING FIGS».

α) Για τα σε πακέτα σχισμένα σύκα, διατεταγμένα σε επάλληλες σειρές χρησιμοποιείται ο όρος «LAYER».

β) Για πακέτα περιέχοντα ολόκληρα σύκα σε επάλληλες σειρές, ανάλογα με τη μορφή που δίνεται σε κάθε σύκο χρησιμοποιούνται οι όροι «PROTOBEN», «LORIDA», «GUIRLAND», «ROUND» κ.λ.π.

γ) Για τα σύκα χύμα χρησιμοποιείται ο όρος «LOOSE».

δ) Για σύκα χύμα εντός πλαστικών σακιδίων ή σελοφάν χρησιμοποιείται ο όρος «LOOSE IN BAGS».

Για την ειδικότερη συσκευασία των σύκων σε σταυρούς η διάμετρος της ετικέτας πρέπει να είναι μικρότερη κατά ανώτατο όριο 10 % της διαμέτρου της γιρλάντας.

5.1.4.2.Συσκευασία Συκόπαστας

Η συκόπαστα συσκευάζεται σε ξυλοκιβώτια, χαρτοκιβώτια, χαρτονοκιβώτια επενδυμένα στο εσωτερικό με κατάλληλο αδιάβροχο χαρτί ή άλλων πλαστικών υλικών ή να συσκευάζεται σε λευκοσιδηρά δοχεία. Η περιεκτικότητα καθενός από τα παραπάνω μέσα συσκευασίας δεν πρέπει να ξεπερνά τα 40 χιλιόγραμμα.

Όλα τα χρησιμοποιούμενα για τη συσκευασία υλικά πρέπει να είναι καινούρια, ξηρά και άοσμα. Ειδικότερα τα ξύλινα κιβώτια πρέπει να είναι ορθογώνια,

κατασκευασμένα από άοσμη ξυλεία, επιμελώς πλανισμένα εξωτερικά. Απαγορεύεται η χρησιμοποίηση ξυλείας από πεύκο.

Η μορφή της συσκευασίας της συκόπαστας εκφράζεται με τον επικρατούντα στη διεθνή αγορά όρο «FIG PASTE» ή αντίστοιχο όρο σε άλλη ξένη γλώσσα.

5.1.5.Σήμανση

Κάθε μέσο συσκευασίας σύκων ή συκόπαστας πρέπει να φέρει εξωτερικά, γραμμένες ευκρινώς με πυρογραφία ή με ανεξίτηλη μελάνη ή με ετικέτες καλά επικολλημένες πάνω σε αυτό, τις παρακάτω ενδείξεις :

α) Το ονοματεπώνυμο του εξαγωγέα ή το εγκεκριμένο εμπορικό σήμα αυτού ή και τα δυο.

β) Τη γενική ένδειξη προέλευσης των σύκων και συκόπαστας και προαιρετικά την τοπική προέλευση όπως παρακάτω :

αα) Η γενική ένδειξη προέλευσης των σύκων δηλώνεται με τις λέξεις «Ελληνικά σύκα» (Greek Figs) ή αντιστοίχων λέξεων σε γλώσσα άλλης χώρας. Εφόσον τοποθετείται η τοπική ένδειξη προελεύσεως των σύκων, αυτή πρέπει να ανταποκρίνεται στην πραγματική περιφέρεια προελεύσεως αυτών και να δηλώνεται με τις λέξεις «Grown in Kalamata» για τα σύκα της Μεσσηνίας, «Grown in Laconia» για τα σύκα της Λακωνίας κ.ο.κ.

ββ) Η γενική ένδειξη προελεύσεως της συκόπαστας δηλώνεται με τις λέξεις «Ελληνική Συκόπαστα» ή με αντίστοιχες λέξεις στη γλώσσα άλλης χώρας.

γ) Τον εμπορικό ποιοτικό τύπο όπως ορίζεται στα προηγούμενα.

δ) Τη μορφή συσκευασίας

ε) Το καθαρό βάρος κατά το ισχύον στη χώρα προορισμού σύστημα μονάδων.

στ) Το έτος εσοδείας, και

ζ) Το Κρατικό Σήμα, το ορισθέν σύμφωνα με το άρθρο 19 παρ. 8 του Ν. 4035 (1960) «περί μέτρων επεκτάσεως και βελτιώσεως των δενδροκτηπευτικών καλλιεργειών και άλλων τινών διατάξεων».

Κάθε ορμαθός ή πακέτο σύκων περιτυλιγμένο με σελοφάν πρέπει να φέρει επικολλημένη έγχρωμη ετικέτα καλλιτεχνικής σύνθεσης, αναγράφουσα τις παραπάνω ενδείξεις, εκτός των περιπτώσεων γ', στ', και ζ'. Σε περίπτωση συσκευασίας σύκων εντός πλαστικών σακιδίων πρέπει να αναγράφονται σε αυτό όλες οι ενδείξεις.

Απαγορεύεται η αναγραφή στα μέσα συσκευασίας της λέξης «Sterilised» ή αντίστοιχης λέξης σε άλλη ξένη γλώσσα για απόδοση της λέξης «Απεντομωμένα». Για απεντομωμένα σύκα πρέπει να χρησιμοποιείται η λέξη «Fumigated». Η σήμανση των μέσων συσκευασίας με τη λέξη «Fumigated» μπορεί να παραλείπεται σε όσες περιπτώσεις αυτό ζητηθεί εγγράφως από τον εισαγωγέα.

Ο όρος «απόσυκα» δηλώνεται με τη φράση «Figs for Industry» ή αντίστοιχης φράσης άλλης ξένης γλώσσας ανάλογης της χώρας προορισμού. Η σήμανση των σάκων που περιέχουν απόσυκα, προορισμένα για εξαγωγή είναι υποχρεωτική σύμφωνα με τις πιο πάνω ενδείξεις.

Στο παράρτημα Β υπάρχουν φωτογραφίες συσκευασίας και σήμανσης.

5.1.6. Ποιοτικός Έλεγχος

Τα σύκα που προορίζονται για εξαγωγή καθώς και η συκόπαστα υπόκεινται υποχρεωτικά σε ποιοτικό έλεγχο. Έτσι διαπιστώνεται κατά πόσο τηρούνται οι διατάξεις που αναφέρθηκαν παραπάνω για την τυποποίηση, τη συσκευασία και τη σήμανση. Γίνεται δε στις εγκαταστάσεις επεξεργασίας και συσκευασίας σύκων και συκόπαστας, στους σιδηροδρομικούς σταθμούς, στα λιμάνια, στα αεροδρόμια εξαγωγής. Οι ιδιοκτήτες ή οι ενοικιαστές των εγκαταστάσεων υποχρεώνονται να παρέχουν, απροφάσιστα όλα τα απαραίτητα, κατά την κρίση των οργάνων, μέσα διενέργειας της δειγματοληψίας και συσκευασίας των λαμβανομένων δειγμάτων.

Ο έλεγχος ασκείται από την αρμόδια Διεύθυνση Γεωργίας μέσω των τεχνικών υπαλλήλων αυτής. Οι υπάλληλοι αυτοί είναι Γεωπόνοι και ονομάζονται Ελεγκτές. Για την πραγματοποίηση του έργου των ελεγκτών, την υποβοήθηση των προϊσταμένων των εργαστηρίων του ποιοτικού ελέγχου, την Παρασκευή και διακίνηση των προς

έλεγχου δειγμάτων και την εξυπηρέτηση των εργαστηριακών αναγκών επιτρέπεται η πρόσληψη:

α) Μέχρι δυο κατά νομό ιδιωτών Γεωπόνων ως Επικουρικών Ελεγκτών, πτυχιούχων.

β) Μέχρι τεσσάρων κατά νομό ιδιωτών Γεωπόνων πτυχιούχων ή τελειοφοίτων Ανωτάτων Γεωπονικών Σχολών ή του ίδιου τμήματος Κ.Α.Τ.Ε. (Τ.Ε.Ι.) σαν αναλυτών βοηθών του προϊσταμένου του εργαστηρίου ποιοτικού ελέγχου.

γ) Ενός, κατά εργαστήριο παρασκευαστού του οικείου τμήματος των Κ.Α.Τ.Ε. (Τ.Ε.Ι.) ή άλλου που έχει σχετική πείρα, και

δ) Μέχρι τεσσάρων κατά εργαστήριο εργατών.

Ο έλεγχος γίνεται κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερόμενου εξαγωγέα που υποβάλλεται είτε απευθείας είτε μέσω του αρμοδίου ελεγκτού προς την αρμόδια Διεύθυνση Γεωργίας εικοσιτέσσερες ώρες τουλάχιστον πριν τη φόρτωση των σύκων και της συγκόπαστας.

Σύκα που προσκομίζονται για έλεγχο και κρίνονται από τον ελεγκτή ή των βοηθών αυτού σαν μη ανταποκρινόμενα στα γενικά ποιοτικά χαρακτηριστικά του εμπορικού τύπου για τον οποίο έχουν σημειωθεί από τον εξαγωγέα δεν δειγματίζονται για εργαστηριακή εξέταση και απορρίπτονται.

Η εργαστηριακή εξέταση γίνεται στο εργαστήριο της αρμόδιας Διεύθυνσης Γεωργίας. Εκεί γίνεται ποιοτική ανάλυση για να προσδιοριστούν τα χαρακτηριστικά των εμπορικών τύπων ξηρών σύκων και συγκόπαστας και τα ποσοστά των εκ πάσης φύσεως βλαβών. Επίσης γίνεται έρευνα και δοκιμές σε αυτά για την ποιοτική βελτίωσή τους. Την εργαστηριακή ποιοτική εξέταση διενεργεί ο προϊστάμενος του εργαστηρίου ή άλλος Γεωπόνος με σχετική πείρα και τη βοήθεια άλλων μόνιμων αναλυτών Γεωπόνων που είναι μόνιμοι δημόσιοι υπάλληλοι και εκτελούν αυτή την εργασία παράλληλα με τα καθήκοντά τους και ορίζονται με απόφαση της Διεύθυνσης Γεωργίας.

Σε περίπτωση διαφωνίας του εξαγωγέα προς την κρίση αυτού που κάνει τον ποιοτικό έλεγχο ή προς τα αποτελέσματα της εργαστηριακής ανάλυσης, ο εξαγωγέας δικαιούται να ζητήσει εντός τεσσάρων ημερών, με αίτηση που υποβάλλει στην αρμόδια Διεύθυνση Γεωργίας απευθείας ή μέσω του ελεγκτού, τον επανέλεγχο του φορτίου. Η επανάληψη του ποιοτικού ελέγχου διενεργείται από τους αρμόδιους Επόπτες ή τους αντικαταστάτες τους. Η απόφαση του Επόπτη είναι ανέκκλητη.

Φορτία σύκων , που έχουν κριθεί ακατάλληλα για εξαγωγή μετά από επανέλεγχο, κατώτερα ποιοτικά και από τον τελευταίο εμπορικό ποιοτικό τύπο, απαγορεύεται να μεταφερθούν σε άλλα λιμάνια και τόπους εξαγωγής. Τα φορτία αυτά χαρακτηρίζονται σαν «απόσυκα» και παραδίδονται αμέσως στην υπηρεσία συγκεντρώσεως αποσύκων της «ΣΥΚΙΚΗΣ» , αποσυσκευασμένα, με φροντίδα του εξαγωγέα, εντός προθεσμίας είκοσι ημερών. Αν περάσει η προθεσμία αυτή, τότε τα σύκα αποσυσκευάζονται με φροντίδα της «ΣΥΚΙΚΗΣ» και δαπάνες του εξαγωγέα.

Τα μέσα μεταφοράς για το εξωτερικό των σύκων και της συκόπαστας (αυτοκίνητα, πλοία κ.λ.π.) ελέγχονται από τον αρμόδιο ελεγκτή για την καθαριότητά τους γενικά και την εξασφάλιση συνθηκών αποφυγής αναμολύνσεων. Αν δεν τηρούνται οι προϋποθέσεις αυτές, ανακαλείται από τον Ελεγκτή το χορηγηθέν πιστοποιητικό, μέχρις ότου ο ενδιαφερόμενος κάνει την απεντόμωση του μέσου μεταφοράς.

Απαγορεύεται η φόρτωση για εξαγωγή σύκων για τα οποία δεν έχει εκδοθεί πιστοποιητικό ποιότητας. Επίσης απαγορεύεται η με οποιονδήποτε τρόπο παραποίηση εγγράφων, δελτίων κ.λ.π. προς παραπλάνηση του ελέγχου και αντικανονική εξαγωγή του προϊόντος.

5.2. Οργάνωση Εμπορίου

Βασικό ρόλο στην όλη διακίνηση και εμπορία των ξηρών σύκων στην Ελλάδα παίζει η «ΣΥΚΙΚΗ». Δευτερεύοντα ρόλο παίζουν οι ιδιωτικές επιχειρήσεις. Για το λόγο αυτό θα ακολουθήσει η παρουσίαση του ρόλου και της δράσης της «ΣΥΚΙΚΗΣ».

5.2.1. «ΣΥΚΙΚΗ»

5.2.1.1.Οργάνωση

Η «ΣΥΚΙΚΗ» είναι η οργάνωση όλων των συκοπαραγωγών της Ελλάδας. Ιδρύθηκε το 1953 και σήμερα έχει έδρα την Σπερχογεία Καλαμάτας. Από το 1985 έχει γίνει εναρμόνιση της οργάνωσης στα πλαίσια του νέου νόμου περί συνεταιρισμών, τον 1541/85. Χαρακτηρίζεται σαν τριτοβάθμια οργάνωση και ανήκει στις κλαδικές συνεταιριστικές οργανώσεις (ν. 1541/85 άρθρο 65). Προήλθε από τη συγχώνευση δυο Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών: Της Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Μεσσηνίας και της Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Λακωνίας. Μέλη της «ΣΥΚΙΚΗΣ» είναι οι Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών οι οποίες παράγουν ξηρά σύκα και ξηρούς καρπούς. Η σημερινή επωνυμία της «ΣΥΚΙΚΗΣ» είναι : «ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΚΛΑΔΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΣΥΚΩΝ ΚΑΙ ΞΗΡΩΝ ΚΑΡΠΩΝ». Για συντομία και λόγους συνήθειας στην εργασία αυτή αναφέρεται συνέχεια με το όνομα «ΣΥΚΙΚΗ».

5.2.1.2.Υποδομή

Η «ΣΥΚΙΚΗ» για να βγάλει σε πέρας τις ασχολίες της διαθέτει :

1) Σύγχρονο εργοστάσιο επεξεργασίας και συσκευασίας ξηρών σύκων και συκόπαστας στη βιομηχανική περιοχή Καλαμάτας ετήσιας δυναμικότητας 5000 τόνων.

2) Τριάντα απεντομωτήρια σύκων στις συκοπαραγωγικές περιοχές Μεσσηνίας, Λακωνίας , Αρκαδίας , Εύβοιας και Λέσβου στα οποία παραλαμβάνονται και συντηρούνται όλα τα παραγόμενα Ελληνικά σύκα

3) Τρεις αποθηκευτικές εγκαταστάσεις στη Μεσσηνία και Λακωνία για την αποθήκευση και συντήρηση των βιομηχανικής κατηγορίας σύκων (απόσυκα).

4) Εγκαταστάσεις Απεντομωτηρίων στη Βιομηχανική Ζώνη της Καλαμάτας όπου με σύγχρονο τεχνικό εξοπλισμό και μονάδες VACCUM απεντομώνονται τα συσκευασμένα και έτοιμα για εξαγωγή συκοπροϊόντα.

5) Φυτώριο συκοδένδρων για τον εφοδιασμό των παραγωγών με δενδρύλλια, όταν πρόκειται για αναδιάρθρωση των οπωρώνων.

Στο παράρτημα Γ υπάρχουν φωτογραφίες από τις εγκαταστάσεις της «ΣΥΚΙΚΗΣ».

5.2.1.3.Προσωπικό

Το προσωπικό της «ΣΥΚΙΚΗΣ» αποτελείται από είκοσι δύο μόνιμους υπαλλήλους και ένα μόνιμο εργάτη. Από τους μόνιμους υπαλλήλους δυο είναι οικονομολόγοι απόφοιτοι Ανωτάτων Σχολών, δυο γεωπόνοι, τρεις εργατοτεχνίτες και οι υπόλοιποι έχουν γνώσεις Μέσης Εκπαίδευσης και ασχολούνται με διαχειριστικές και Λογιστικές διεκπεραιώσεις.

Κατά τη διάρκεια της συκοπαραγωγής, για να αντιμετωπισθεί ο φόρτος εργασίας προσλαμβάνεται και έκτακτο προσωπικό με συμβάσεις τριών ή τεσσάρων μηνών.

Προσλαμβάνονται συνολικά διακόσια άτομα τα οποία απασχολούνται στα απεντομωτήρια υπαίθρου και στο εργοστάσιο επεξεργασίας σύκων.

5.2.1.4.Δράση

Αποστολή της «ΣΥΚΙΚΗΣ» είναι η συντήρηση του προϊόντος , η προστασία της τιμής του παραγωγού, η εξαγωγή ξηρών σύκων , συκόπαστας και αποσύκων.

Για τη συντήρηση του προϊόντος , όπως έχω αναφέρει , η «ΣΥΚΙΚΗ» διαθέτει τριάντα απεντομωτήρια υπαίθρου. Ο συκοπαραγωγός μεταφέρει τα σύκα του στο απεντομωτήριο της περιφέρειάς του. Εκεί ο προϊστάμενος του απεντομωτηρίου τα ελέγχει ποιοτικά και τα κατατάσσει σε μια από τις τέσσερες ποιότητες που ορίζει το Προεδρικό Διάταγμα 976/77 και έχουν περιγραφεί στο κεφάλαιο 4.1.3. Τυποποίηση.

Ακολούθως, ο προϊστάμενος του απεντομωτηρίου, παραλαμβάνει τα σύκα και τα απεντομώνει στις υπάρχουσες σε κάθε απεντομωτήριο εγκαταστάσεις, δίνοντας ταυτόχρονα στον παραγωγό δελτίο παραδόσεως με τίτλους ποιοτικούς και ποσοτικούς. Τα απεντομωθέντα σύκα τοποθετούνται στις αποθήκες του απεντομωτηρίου ώσπου να πουληθούν. Απαγορεύεται αυστηρά η πώληση των σύκων εφόσον αυτά δεν έχουν προηγουμένως απεντομωθεί.

Η «ΣΥΚΙΚΗ» αγοράζει λίγο περισσότερο από το 1/6 των παραγομένων σύκων που παραδίδονται για απεντόμωση. Τα υπόλοιπα τα αγοράζουν ιδιώτες έμποροι - μεταποιητές. Ο παραγωγός μέσα στα πλαίσια της ελεύθερης οικονομίας που υπάρχει στην Ελλάδα μπορεί να επιλέξει αβίαστα αν θα πουλήσει τα σύκα στη «ΣΥΚΙΚΗ» ή στο ελεύθερο εμπόριο.

Η «ΣΥΚΙΚΗ» αγοράζει για δικό της λογαριασμό το 1/6 περίπου των σύκων που παραδίδονται για απεντόμωση. Αφού τα επεξεργαστεί στις ιδιόκτητες εγκαταστάσεις της , συσκευάζονται και είναι έτοιμα για εξαγωγή. Η «ΣΥΚΙΚΗ» ασχολείται κύρια με τις εξαγωγές παρά με τη διάθεση στην εσωτερική αγορά. Όπως θα δούμε στο αντίστοιχο κεφάλαιο για τις εξαγωγές, εξάγει σύκα , συκόπαστα και απόσυκα. Η διάθεση στην εσωτερική αγορά είναι πολύ μικρή.

Οι κυριότερες χώρες στις οποίες διαθέτει τα προϊόντα της η «ΣΥΚΙΚΗ» είναι: Η.Π.Α. , Καναδάς, Αυστραλία, χώρες Ε.Ε. , Πολωνία, Ουγγαρία, Ρουμανία, Σλοβακία, Τσεχία, Σλοβενία, Ρωσία, Γιουγκοσλαβία, Μάλτα, Αίγυπτος και Αραβικές Χώρες.

5.2.2.Ιδιωτικές Επιχειρήσεις

Οι ιδιωτικές επιχειρήσεις εμπορεύονται τη μεγαλύτερη ποσότητα των σύκων . Κύρια αυτές ασχολούνται με την επεξεργασία και πώληση των σύκων.

Οι ιδιώτες έμποροι - εξαγωγείς έρχονται σε επαφή με τους παραγωγούς και κανονίζουν την ποσότητα και την τιμή αγοράς των σύκων. Πάντα κάτω από την επίβλεψη της «ΣΥΚΙΚΗΣ» ώστε να μη ζημωθούν οι παραγωγοί.

Αφού επέλθει συμφωνία , ο παραγωγός δίνει στον έμπορο τους τίτλους ποιότητας και ποσότητας των σύκων που παρέδωσε στο απεντομωτήριο υπαίθρου. Ο έμπορος με τη σειρά του προσκομίζει αυτούς τους τίτλους στο απεντομωτήριο και παίρνει τα σύκα. Στη συνέχεια τα μεταφέρει στις ιδιωτικές εγκαταστάσεις επεξεργασίας που διαθέτει.

Οι ιδιωτικές επιχειρήσεις πωλούν τα σύκα στην εσωτερική αγορά όπου είναι και η κύρια πηγή διάθεσης των σύκων στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Οι περισσότερες ποσότητες εξάγονται.

5.2.3.Τροποποίηση του καθεστώτος πώλησης σύμφωνα με τον κανονισμό 2201/96 της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με τον τελευταίο κανονισμό 2201/86 του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης άλλαξε το καθεστώς πώλησης των αγροτικών προϊόντων.

Από εδώ και εξής τα προϊόντα θα διατίθενται στους εμπόρους μέσω δημοπρασιών. Η συγκέντρωση των προϊόντων γίνεται από τους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς και στη συνέχεια πωλούνται μέσω δημοπρασιών. Για τα σύκα κοινός φορέας διάθεσης είναι η «ΣΥΚΙΚΗ» , σαν εκπρόσωπος συκοπαγωγικών συνεταιρισμών. Η επωνυμία της «ΣΥΚΙΚΗΣ» έγινε «ΣΥΚΙΚΗ ΣΥΝ. Π.Ε Ο.Π.» με κωδικό Σ.Ο. 0804 20.90.

Όπως έχει αναφερθεί παραπάνω οι παραγωγοί παραδίδουν τα σύκα στη «ΣΥΚΙΚΗ» για απεντόμωση και παίρνουν τίτλους ποιότητας και ποσότητας. Όταν συγκεντρωθεί μια μεγάλη ποσότητα σύκων η «ΣΥΚΙΚΗ» διενεργεί δημοπρασία για την πώλησή τους. Ο πλειοδότης έμπορος αγοράζει τα σύκα. Οι παραγωγοί που έχουν παραδώσει σύκα πηγαίνουν στη «ΣΥΚΙΚΗ» και παίρνουν τα χρήματά τους, αφού προσκομίσουν τους τίτλους ποιότητας και ποσότητας που είχαν πάρει από το απεντομωτήριο.

Το 1997, σαν πρώτη χρονιά εφαρμογής του νέου καθεστώτος όλοι οι κοινοί φορείς διάθεσης αγροτικών προϊόντων είναι υποχρεωμένοι να πουλήσουν μέσω δημοπρασιών το 30% της παραγωγής. Η «ΣΥΚΙΚΗ» ξεπέρασε αυτό το όριο και έφτασε να πουλήσει σύμφωνα με το νέο καθεστώς το 60% της παραγωγής.

Επειδή στις δημοπρασίες συγκεντρώνονται μεγάλες ποσότητες, για να εξυπηρετηθούν οι μικροί έμποροι που δεν διακινούν τόσο μεγάλες ποσότητες, υπάρχει πρόβλεψη ώστε ένα ποσοστό 30% από το συγκεντρωμένο προϊόν να διατίθεται σε αυτούς απευθείας, χωρίς δημοπρασία όπως γινόταν και πριν.

Κατά τη διεξαγωγή της δημοπρασίας η «ΣΥΚΙΚΗ» επεμβαίνει όπως έχει αναφερθεί και παραπάνω για να προστατεύσει τους παραγωγούς από τυχόν χαμηλές τιμές προσφοράς

5.3. Τρόπος πωλήσεων

Στο προηγούμενο κεφάλαιο περιγράφηκε ο τρόπος με τον οποίο οι παραγωγοί πωλούν τα σύκα τους είτε στη «ΣΥΚΙΚΗ» είτε στο ελεύθερο εμπόριο. Στο κεφάλαιο αυτό θα αναφέρω τον τρόπο με τον οποίο πωλούν τα σύκα η «ΣΥΚΙΚΗ» ή οι ελεύθεροι μεταποιητές - εξαγωγείς

5.3.1. Πωλήσεις από τη «ΣΥΚΙΚΗ»

Τα σύκα που αγοράζει η «ΣΥΚΙΚΗ» μεταφέρονται στην Καλαμάτα στο ιδιόκτητο εργοστάσιο επεξεργασίας σύκων που διαθέτει. Αφού το προϊόν περάσει από τα στάδια της επεξεργασίας, της τυποποίησης, της συσκευασίας, της σήμανσης και του ποιοτικού ελέγχου όπως περιγράφονται στα αντίστοιχα κεφάλαια, είναι έτοιμο για πώληση.

Οι πωλήσεις γίνονται βάση παραγγελιών για το εξωτερικό και στο εσωτερικό μετά από παραγγελία και ανάλογα με τη ζήτηση που θα έχει γενικότερα το προϊόν.

Η «ΣΥΚΙΚΗ» τα σύκα που αγοράζει τα εξάγει στο εξωτερικό σε ποσότητες που έχουν συμφωνηθεί από πριν. Ελάχιστες ποσότητες διαθέτει στην εσωτερική αγορά σε τιμές χονδρικής πώλησεως. Οι τιμές εξαγωγής είναι κυρίως F.O.B. (Free On Board = Ελεύθερο επί του πλοίου = η τιμή ενός προϊόντος για την παράδοσή του επί του πλοίου στο λιμάνι φορτώσεως). Μόνο σε πολύ γνωστούς και σταθερούς πελάτες μπορεί οι τιμές να είναι C.I.F. (Cost, Insurance, Freight = Κόστος, Ασφάλεια, Ναύλος = η τιμή ενός προϊόντος για την παράδοσή του επί του πλοίου στο λιμάνι εκφορτώσεως).

5.3.2. Πωλήσεις από Ιδιώτες

Σε γενικές γραμμές ότι ισχύει για τη «ΣΥΚΙΚΗ» ισχύει και για τους ιδιώτες έμπορους - μεταποιητές.

Αυτοί αφού θα παραλάβουν τα σύκα από το απεντομωτήριο τα πηγαίνουν στο εργοστάσιό τους και ακολουθώντας τις διαδικασίες που αναφέρθηκαν παραπάνω , ετοιμάζουν το προϊόν για πώληση.

Οι πωλήσεις γίνονται και εδώ βάση παραγγελιών και συμφωνημένων ποσοτήτων πριν από την αγορά των σύκων από τους παραγωγούς. Συνήθως οι τιμές πώλησης στο εξωτερικό είναι F.O.B. και δεν διαφέρουν πολύ από εκείνες της «ΣΥΚΙΚΗΣ». Οι ιδιώτες έμποροι πωλούν και τις περισσότερες ποσότητες στην εσωτερική αγορά. Είτε σε τιμές χονδρικής στα διάφορα καταστήματα ή σε τιμές λιανικής από το δικό τους κατάστημα.

5.4. Μηχανισμός σχηματισμού τιμών

Στα δυο προηγούμενα κεφάλαια περιγράφηκε ο τρόπος με τον οποίο γίνονται οι πωλήσεις από του παραγωγούς στους εμπόρους - μεταποιητές και από εκεί στα

κέντρα κατανάλωσης και τους καταναλωτές. Στο κεφάλαιο αυτό θα περιγραφεί το πως σχηματίζονται οι τιμές.

Κατ' αρχήν βγαίνει η τιμή εξαγοράς για τον παραγωγό για ένα συγκεκριμένο έτος. Η τιμή εξαγοράς ανακοινώνεται από την Ε.Ο.Κ. τον Ιούλιο ύστερα από συνεδρίαση του Συμβουλίου Υπουργών Γεωργίας και κάθε μήνα προσαυξάνεται κατά 1,5 - 2 δραχμές.

Με βάση την τιμή εξαγοράς οι έμποροι αγοράζουν τα σύκα όπως περιέγραφα στο κεφάλαιο «5.2 Οργάνωση εμπορίου». Ανάλογα με την τιμή αγοράς, το κόστος μεταποίησης και τη ζήτηση που υπάρχει στην αγορά, διαμορφώνεται η τιμή πώλησης.

Βασικός ρυθμιστής πάντως της τιμής πώλησης είναι κατά κύριο λόγο η προσφορά του προϊόντος και η ζήτηση που υπάρχει από πλευράς καταναλωτών. Όσο πιο μεγάλη είναι η ζήτηση τόσο μεγαλύτερη είναι και η τιμή πώλησης.

Ένας τελευταίος παράγοντας που καθορίζει την τιμή είναι βέβαια και το είδος της συσκευασίας.

Στον πίνακα που ακολουθεί φαίνονται οι τιμές παρέμβασης σε δραχμές για τη διατία 1996-1997.

ΠΟΙΟΤΗΤΑ	ΕΤΟΣ	
	1996	1997
A	309,1665	309,4148
B	276,4142	276,6361
Γ	250,9351	251,1564
Δ	192,7683	192,9233
ΤΙΜΗ ECU	311,761	312,011

Πίνακας 16. Τιμές παρέμβασης (σε δραχμές) για τα έτη 1996-1997.

Πηγή: Τεχνική υπηρεσία «ΣΥΚΙΚΗΣ».

Ακολουθεί ο πίνακας με τις τιμές ενίσχυσης στη μεταποίηση.

ΕΙΔΟΣ	Π Ο Ι Ο Τ Η Τ Α							
	Α		Β		Γ		Δ	
	1996	1997	1996	1997	1996	1997	1996	1997
ΣΥΣΚΕΥΑΣΙΑΣ								
ΧΥΜΑ<1 KGR	125,5224	104,7833	115,0622	96,0510	104,6020	87,3194	94,141	78,58
ΟΡΜΑΘΟΙ	143,4303	119,7255	131,4742	109,7483	119,5182	99,7711	107,5728	89,79
ΣΤΑΥΡΟΙ	131,1291	109,4672	120,2088	100,3450	109,2778	91,2227	98,646	82,10
ΧΥΜΑ>1 KGR	106,5477	88,940	97,6660	81,5280	88,7861	74,1167	79,905	66,70

Πίνακας 17. Τιμές ενίσχυσης στη μεταποίηση σε δραχμές για τα έτη 1996-1997.

Πηγή: Τεχνική υπηρεσία «ΣΥΚΙΚΗΣ».

5.5. Διάθεση στην εσωτερική αγορά

Σε σχέση με την παραγόμενη ποσότητα σύκων η διάθεση στην εσωτερική αγορά είναι πολύ μικρή. Ένας λόγος είναι ότι τόσο μεγάλες ποσότητες δεν μπορούν να απορροφηθούν από την Ελληνική αγορά. Το σύκο παρόλο που είναι αγαπητό στους Έλληνες δεν έχει βρει ακόμα τη θέση που θα του άξιζε στις προτιμήσεις των καταναλωτών.

ΕΤΟΣ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ (ΚΙΛΑ)
1992	388.085,0
1993	379.258,0
1994	360.829,0
1995	323.815,0
1996	351.521,0
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ	360.701,6

Πίνακας 18. Εσωτερική Κατανάλωση. Πηγή: Τεχνική υπηρεσία «ΣΥΚΙΚΗΣ».

Ακόμη ένας μεγάλος αριθμός συκοδένδρων, διάσπαρτα σε όλη την Ελλάδα , προορίζονται για οικογενειακή και μόνο κατανάλωση. Η διάθεση στην εσωτερική αγορά σε σχέση με το σύνολο των πωλήσεων φαίνεται παραπάνω (Πίνακας 18).

Κατά μέσο όρο, στην Ελλάδα καταναλώνεται μόνο το 5,7% των μεταποιημένων σύκων. Οι συσκευασίες που διατίθενται στην εσωτερική αγορά για τις παραπάνω ποσότητες είναι πακέτα, σταυροί και χύμα όπως περιγράφονται στο κεφάλαιο Συσκευασία. Επίσης από το 1985 έχει αρχίσει σιγά - σιγά και η διάθεση συκόπαστας που πρώτα προοριζόταν όλη η παραγόμενη ποσότητα για εξαγωγή , κύρια στις Η.Π.Α.

Η αναλογία των τύπων συσκευασίας που πωλούνται είναι 10% πακέτα, 75% σταυροί (25% τσαπέλι, 50% γιρλάντα, με ελάττωση του πρώτου προς όφελος του δεύτερου) , 10% χύμα και 5% συκόπαστα.

Η ποιότητα των σύκων που διατίθεται στην εσωτερική αγορά είναι κύρια Δ' ποιότητας.

Η συκόπαστα ανήκει στη Β' ποιότητα.

5.6. Εξαγωγές

Όλες οι ποσότητες που προορίζονται για εξαγωγή απεντομώνονται όπως είναι συσκευασμένες στα ειδικά για το σκοπό αυτό απεντομωτήρια της «ΣΥΚΙΚΗΣ», και λειτουργούν όπως έχω αναφέρει στο κεφάλαιο «5.2 Οργάνωση εμπορίου». Εκεί γίνεται επίσης και ο ποιοτικός έλεγχος. Η «ΣΥΚΙΚΗ» δεν αναλαμβάνει καμιά δραστηριότητα για τις εξαγωγές τρίτων, εκτός από αυτά που εμπορεύεται η ίδια. Επειδή αυτή διαθέτει τις εγκαταστάσεις που απαιτούνται για τις παραπάνω διαδικασίες πριν την εξαγωγή, αλλά και μόνο τις διαθέτει για διευκόλυνση των εξαγωγέων χωρίς να αναμειγνύεται στις διάφορες υποθέσεις.

Σε όλη την Ελλάδα υπάρχουν περισσότεροι από είκοσι εξαγωγείς. Κατά μέσο όρο εξάγονται περίπου 4.500.000 κιλά σύκα, απόσυκα, και συκόπαστα.

Οι χώρες εξαγωγής είναι: Η.Π.Α., Κάνσας, Αυστραλία, Γερμανία, Ιταλία, Αίγυπτος, Μάλτα, Αγγλία, Γαλλία, Ρουμανία, Ουγγαρία, Αυστρία, Αραβικές χώρες, Ινδίες κ.α.

Η «ΣΥΚΙΚΗ» ασχολείται κύρια με την εξαγωγή σύκων στο εξωτερικό. Ελάχιστες από τις ποσότητες που αγοράζει διατίθενται στην εσωτερική αγορά.

Στο κεφάλαιο αυτό θα παρουσιασθούν οι συνολικές εξαγωγές της Ελλάδας σε ξηρά σύκα και συκόπαστα. Η παρουσίαση των εξαγωγών μόνο των παραγομένων ποσοτήτων στο νομό Μεσσηνίας δεν είναι δυνατή. Ο λόγος ότι τα σύκα που συγκεντρώνονται από τη «ΣΥΚΙΚΗ» και κατόπιν αγοράζονται από τους εμπόρους είναι αναμειγμένα από όλες τις περιοχές. Έτσι δεν μπορούμε να ξέρουμε αν τα σύκα που εξάγονται σε μια χώρα προέρχονται από τη Μεσσηνία ή άλλες περιοχές. Βέβαια στο κεφάλαιο το σχετικό με τη σήμανση αναφέρεται όπως έχω γράψει ο τόπος παραγωγής του προϊόντος. Όμως δεν είναι δυνατή η ανεύρεση λεπτομερειακών στοιχείων για τον επακριβή προσδιορισμό της εξαγόμενης ποσότητας που παράχθηκε στο νομό Μεσσηνίας. . Στον πίνακα 19 βλέπουμε τις συνολικές εξαγωγές σύκων κατά χώρα για τα έτη 1993-1997.

Κατά μέσο όρο εξάγονται κάθε χρόνο 45.485.584 κιλά σύκα (έτη 1993-97).

ΕΤΟΣ	1993	1994	1995	1996	1997
ΧΩΡΕΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ					
ΑΙΤΛΙΑ	-	-	4.020	10.800	-
ΑΥΣΤΡΙΑ	340.759	371.800	338.218	450.443	547.693
ΓΑΛΛΙΑ	58.458	21.000	-	13.200	43.500
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	2.516.933	2.525.595	2.468.598	2.041.044	1.345.068
ΙΤΑΛΙΑ	432.548	564.162	358.155	467.475	621.426
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	1.986	-	-	-	-
ΣΥΝΟΛΟ Α	3.350.684	3.482.557	3.168.991	2982.962	2.557.687
ΛΟΙΠΕΣ ΧΩΡΕΣ					
ΑΙΓΥΠΤΟΣ	176.400	51.600	202.170	260.400	99.240
ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ	179.253	266.701	313.285	189.149	258.002
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	-	8.316	5.004	37.208	-
ΓΙΟΥΓΚΟΣΛ.	-	76.858	-	-	29.256
ΕΛΒΕΤΙΑ	49.632	38.880	31.104	26.976	28.896
Η.Π.Α.	440.864	407.250	802.198	262.913	584.622
ΙΣΡΑΗΛ	18.000	-	-	-	-
ΚΡΟΑΤΙΑ	-	-	12.020	-	-
ΜΑΛΤΑ	-	-	-	-	28.389
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	81.096	231.660	171.324	216.552	235.536
ΠΟΛΩΝΙΑ	80.808	83.772	93.300	149.388	229.764
ΡΩΣΙΑ	-	51.000	1.500	-	-
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	-	-	30.792	163.492	123.195
ΤΣΕΧΙΑ	-	52.524	22.018	106.282	108.648
ΤΣΕΧ/ΒΑΚΙΑ	82.800	-	-	-	-
ΣΥΝΟΛΟ Β	1.108.853	1.268.561	1.684.715	1.412.360	1.725.548
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	4.459.537	4.751.118	4.853.706	4.395.322	4.283.235

Πίνακας 19. Χώρες Εξαγωγής (ποσότητες σε κιλά). Πηγή: Τεχνική Υπηρεσία «ΣΥΚΙΚΗΣ».

6. Οικονομοτεχνικά στοιχεία της εκμετάλλευσης

6.1. Τεχνοοικονομική μελέτη της εκμετάλλευσης

1. ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΞΙΑΣ ΤΗΣ ΦΥΤΕΙΑΣ

Επειδή το έδαφος είναι άφθαρτο σαν αξία της φυτείας θα υπολογίσω την αξία των δένδρων από το έτος εγκατάστασης μέχρι το 8^ο έτος που μπαίνουν τα δένδρα σε πλήρη παραγωγή.

Ο υπολογισμός γίνεται από τον τύπο $K=K_0(1+i)^{t-1}$, όπου K_0 είναι η αξία των δένδρων κατά το έτος εγκατάστασης, i το επιτόκιο, t τα έτη από την εγκατάσταση.

Η αξία των δένδρων είναι 1600 δένδραΧ700 δραχ/δένδρο=1.120.000 δραχ, το επιτόκιο είναι 16% και $t=8$ έτη.

Η αξία της φυτείας είναι: $K=1.120.000 \times (1+0,16)^{8-1}=3.165.366$ δραχμές.

2. ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΗ ΠΡΟΣΟΔΟΣ

Σύκα Καλαμών (80 στρέμματα 1600 δένδρα)	
Απόδοση	500 Kg/στρ
Συνολική παραγωγή	40000 Kg
Τιμή πώλησης	300 δραχ/Kg
Ακαθάριστη πρόσοδος	12.000.000 δραχ

3. ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ

3.1 Ενοίκιο εδάφους

80 στρέμματα Χ 10.000 δραχ/στρ = 800.000 δραχ.

3.2 Δαπάνες εργασίας ανθρώπινης

Στην εκμετάλλευση εργάζεται ο γεωργός με τη σύζυγό του. Σε περίοδο αιχμής απασχολούν εποχικό προσωπικό.

Ανάλυση δαπανών κατά εργασία και διαχωρισμός σε ίδια (οικογενειακή) και ξένη εργασία:

Κλάδεμα : 54 ημερομίσθια

Ίδια εργασία	9 ημερομίσθια X9.000 δρχ/ημ =	81.000 δρχ
Ξένη εργασία	45 ημερομίσθια X8.000 δρχ/ημ=	360.000 δρχ

Λύπανση: 4 ημερομίσθια

Ίδια εργασία	4 ημερομίσθια X8.000 δρχ/ημ =	32.000 δρχ
--------------	-------------------------------	------------

Συγκομιδή: 490 ημερομίσθια

Ίδια εργασία	70 ημερομίσθια X10.000 δρχ/ημ =	700.000 δρχ
Ξένη εργασία	420 ημερομίσθια X9.000 δρχ/ημ =	3.780.000 δρχ

Διαχειριστική εργασία (ίδια) 5 ημέρες X10.000 = 50.000 δρχ

ΣΥΝΟΛΟ Ίδιας (οικογενειακής) εργασίας 863.000 δρχ

ΣΥΝΟΛΟ Ξένης εργασίας 4.140.000 δρχ

ΣΥΝΟΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ 5.003.000 δρχ

3.3 Δαπάνες ξένης μηχανικής εργασίας

Καλλιέργεια εδάφους 3X4.000X80=	960.000 δρχ
Ψεκασμοί δένδρων 500δρχ/στρ X80 στρ X2=	80.000 δρχ
Μεταφορά λιπασμάτων	20.000 δρχ
Μεταφορά στην αποθήκη και στο απεντομοτήριο των ξηρών σύκων 40 tnX4.000 δρχ/tnX2=	360.000 δρχ
ΣΥΝΟΛΟ	1.420.000 δρχ

3.4 Δαπάνες υλικών (Αναλώσιμα)

α) ετήσιες δαπάνες φυτοφαρμάκων

φάρμακα 8.500 δρχ/litx20litx2φορές = 340.000 δρχ

β) ετήσιες δαπάνες λιπασμάτων

2,5 Kg/δένδρο x120δρχ/Kgx1.600 δένδρα = 480.000 δρχ

ΣΥΝΟΛΟ = 820.000 δρχ

3.5 Επιβαρύνσεις κεφαλαίου

1. Μόνιμο κεφάλαιο

α. Δαπάνες Κτισμάτων

Κτίσματα	Αρχική αξία	Τόκος 16%	Απόσβεση έτη	Ετήσια απόσβ.
Αποθήκη	2.000.000	320.000	20	100.000

Κτίσματα	Συντήρηση 1.5%	Ασφάλιστρο 4 ⁰ / ₀₀
Αποθήκη	30.000	8.000

ΣΥΝΟΛΟ 458.000 δραχμές.

β. Δαπάνες Φυτείας

Φυτεία	Αρχική αξία	Τόκος 16%	Απόσβεση έτη	Ετήσια απόσβ.
Συκοκαλλιευ.	3.165.366	506.459	20	158.268

Ασφάλιστρο 4⁰/₀₀ = 12.661

ΣΥΝΟΛΟ 677.338 δραχμές.

2. Ημιμόνιμο Κεφάλαιο

Είδος	Αρχική αξία	Τόκος 16%	Απόσβεση έτη	Ετήσια απόσβ.
Μικρά εργαλ.	30.000	4.800	5	6.000
Σκέπαστρα	25.000	4.000	3	8.330
Καλαμωτά	350.000	56.000	7	50.000
Καλάθια	36.000	5.760	5	7.200
Σακιά	8.000	1.280	2	4.000
ΣΥΝΟΛΟ	449.000	71.840	-	75.530

3. Κυκλοφοριακό (Αναλώσιμο) κεφάλαιο

Είδος	Αρχική αξία	Τόκος 16%Χ6 μήνες
Λιπάσματα	480.000	38.400
Φυτοφάρμακα	340.000	27.200
Γενικά έξοδα	8.000	640
ΣΥΝΟΛΟ	828.000	66.240

4. Επενδυθέν κεφάλαιο

Αγορά γης : 80 στρ X 150.000 δρχ/στρ = 12.000.000

Εγκατάσταση φυτείας:

Βαθιά άροση 5000 δρχ/στρ X 80 στρ 400.000

Μέτρηση – χάραξη – σήμανση (1.500 δρχ/στρ) 120.000

Διάνοιξη χαντακιών με μονότροπο άροτρο και
φύτευση δένδρων 1000 δρχ/στρ 80.000

Αξία δενδρυλλίων 700δρχ/δενδρX1.600 δενδρ 1.120.000

Αξία υποστρωμάτων 30 δρχ/δένδρο X 1.600 δένδρα 48.000

Αγορά λιπασμάτων βασικής λίπανσης 1 kg(11-15-15)/δένδρο X 90 δρχ/kg 144.000

Εφαρμογή λίπανσης 300 δρχ/στρ 24.000

Αναλογία γενικών εξόδων (100 δρχ/στρ) 8.000

Τόκος κυκλοφ. Κεφαλαίου (16% X 6 μήνες) 155.520

Ενοίκιο Εδάφους (10.000 δρχ/στρ X 80 στρ) 800.000

ΣΥΝΟΛΟ ΔΑΠΑΝΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ 2.899.520

Αποθήκη 2.000.000

Ημιμόνιμο κεφάλαιο 449.000

Έξοδα ώσπου να αναπτυχθεί η φυτεία μέχρι το πλήρες
παραγωγικό στάδιο 8.000.000

ΣΥΝΟΛΟ 25.348.520

ΜΕΙΟΝ ΕΠΙΔΟΤΗΣΕΙΣ

Επιδότηση εγκατάστασης φυτείας 115.000 δρχ/στρ X 80 στρ 9.200.000

Επιδότηση αποθήκης 40 % (2.000.000 X 40%) 800.000

ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΕΝΔΥΘΕΝΤΟΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ 15.348.520

6.2. Ανάλυση οικονομικών αποτελεσμάτων

Με βάση τα παραπάνω στοιχεία ακολουθεί ανάλυση των οικονομικών αποτελεσμάτων.

I. ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΗ ΠΡΟΣΟΔΟΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ

1. Σόκα 12.000.000

II. ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΚΑΘΕ

ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΜΕΝΟΥ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗ

A. ΕΔΑΦΟΣ

Ενοίκιο Ιδιόκτητου εδάφους (τεκμαρτό) 800.000

B. ΕΡΓΑΣΙΑ

1. Αμοιβή οικογενειακής εργασίας 863.000

2. Αμοιβή ξένης εργασίας 4.140.000

Σύνολο 5.003.000

Γ. ΚΕΦΑΛΑΙΟ

1. Αναλώσιμο 828.000

α) Λιπάσματα 480.000

β) Φάρμακα 340.000

γ) Γενικά έξοδα 8.000

2. Σταθερό Κεφάλαιο 1.282.398

α) Αποσβέσεις 363.798

i) Φυτείας 158.268

ii) Υλικών & εργαλείων 75.530

iii) Αποθήκης 100.000

β) Συντήρηση αποθήκης 30.000

γ) Ασφάλιστρα 20.661

i) Αποθήκης 8.000

ii) Φυτείας 12.661

δ) Τόκος Ιδιόκτητου Μόνιμου Κεφαλαίου 897.939

i) Τόκος εγκατ. Φυτείας 506.459

ii) Τόκος υλικών και εργαλείων 71.840

iii) Τόκος αποθήκης 320.000

3. Άλλες δαπάνες κεφαλαίου		<u>1.726.240</u>
α) Αμοιβή ξένων μηχανημάτων	1.420.000	
β) Φόρος παραγωγής και Ο.Γ.Α. (2%)	240.000	
γ) Τόκος κυκλοφορούντος κεφαλαίου	66.240	
Σύνολο Κεφαλαίου		<u>3.836.638</u>
Σύνολο Παραγωγικών Δαπανών (Α+Β+Γ)		<u>9.639.638</u>

Το συνολικό κόστος παραγωγής ανά έτος είναι 9.639.638 δραχμές και το κόστος ανά κιλό παραγόμενου προϊόντος είναι: $9.639.638 \text{ δρχ} / 40.000 \text{ kg} = 241 \text{ δρχ/kg}$.

6.3. Υπολογισμός κέρδους και εισοδημάτων

1. ΚΑΘΑΡΟ ΚΕΡΔΟΣ

Ακαθάριστη πρόσοδος	12.000.000	
- Παραγωγικές Δαπάνες	<u>9.671.638</u>	
Κέρδος (+) ή Ζημία (-)		+ 2.328.362

2. ΑΚΑΘΑΡΙΣΤΟ ΚΕΡΔΟΣ

Ακαθάριστη Πρόσοδος	12.000.000	
- Μεταβλητές Δαπάνες	<u>7.557.240</u>	
Ακαθάριστο Κέρδος		4.442.760

3. ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ

Αμοιβή Εργασίας (Ίδιας και ξένης)	5.003.000	
Ενοίκιο Εδάφους (Ίδιου και ξένου)	800.000	
Τόκος Κεφαλαίου (Ίδιου και ξένου)	964.179	
Κέρδος	<u>2.328.362</u>	
Σύνολο		9.095.541

4. ΓΕΩΡΓΙΚΟ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ

Αμοιβή Οικογενειακής Εργασίας	863.000	
Ενοίκιο Ίδιου Εδάφους	800.000	
Τόκος Ίδιου Κεφαλαίου	964.179	
Κέρδος	<u>2.328.362</u>	
Σύνολο		4.955.541

5. ΕΓΓΕΙΟΣ ΠΡΟΣΟΔΟΣ

Ενοίκιο Εδάφους (Ίδιου και Ξένου)	800.000	
Κέρδος	<u>2.328.362</u>	
Σύνολο		3.128.362

6. ΚΑΘΑΡΗ ΠΡΟΣΟΔΟΣ

Ενοίκιο Εδάφους	800.000	
Τόκος Κεφαλαίου (Ίδιου και Ξένου)	964.179	
Κέρδος	<u>2.328.362</u>	
Σύνολο		4.092.541

7. ΕΙΣΟΔΗΜΑ Ή ΠΡΟΪΟΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Αμοιβή ανθρώπινης Εργασίας (Ίδιας και Ξένης)	5.003.000	
Κέρδος	<u>2.328.362</u>	
Σύνολο		7.331.362

6.4. Αξιολόγηση Οικονομικών Αποτελεσμάτων – Προβλήματα και Προοπτικές

Σε αυτό το κεφάλαιο θα αναφερθούν τα προβλήματα που υπάρχουν στην καλλιέργεια της συκιάς και οι προοπτικές για το μέλλον της. Θα γίνει επίσης αξιολόγηση των οικονομικών αποτελεσμάτων της προηγούμενης ενότητας

Καταρχάς θα ήθελα να δηλώσω τη μείωση της καλλιέργειας που υπάρχει στην Ελλάδα και ιδιαίτερα στη Μεσσηνία κατά τα τελευταία χρόνια.

Οι λόγοι μείωσης της συκοκαλλιέργειας είναι:

- Το έντονο μεταναστευτικό ρεύμα των τελευταίων δεκαετιών προς τα αστικά κέντρα το οποίο διαφοροποίησε βαθύτατα την κοινωνικοοικονομική δομή των αγροτικών περιοχών και ιδιαίτερα των ορεινών και ημιορεινών με αποτέλεσμα την εγκατάλειψη αυτών.
- Η απουσία του ανθρωπίνου στοιχείου και κυρίως του νεαρού αγροτοεργατικού δυναμικού η οποία συντέλεσε στο να πραγματοποιείται η καλλιέργεια της συκιάς από συνταξιούχους με αποτέλεσμα τη μείωση της παραγωγής.
- Το υψηλό κόστος παραγωγής στο υφιστάμενο καθεστώς καλλιέργειας, με συνέπεια να θεωρούνται μη ικανοποιητικές οι τιμές πώλησης του προϊόντος.
- Η αντικατάσταση πριν μερικά χρόνια της καλλιέργειας της συκιάς από άλλες πιο προσοδοφόρες, οδήγησε στη μείωση της παραγωγής και στον περιορισμό της καλλιέργειας στις ορεινές και ημιορεινές περιοχές του νομού. Στις πεδινές και αρδευόμενες εκτάσεις γενικά η συκιά εκτοπίστηκε από την καλλιέργεια κηπευτικών, καλαμποκιού και μηδικής. Επίσης στις ημιορεινές περιοχές από την καλλιέργεια της ελιάς.
- Εκτός από τα παραπάνω, οι τιμές που απολαμβάνουν οι παραγωγοί είναι μη ικανοποιητικές εξαιτίας του ανταγωνισμού που υπάρχει από τις παραμεσόγειες χώρες και ιδίως από την Τουρκία.

Υπάρχει πρόγραμμα βελτίωσης της ποιότητας των παραγομένων σύκων με τη μετατόπιση της καλλιέργειας από τις πεδινές περιοχές στις ορεινές ή λοφώδεις περιοχές.

Ο λόγος είναι ότι στις πεδινές περιοχές τα εδάφη είναι κυρίως αργιλώδη και συγκρατούν υψηλό ποσοστό υγρασίας. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα την ποιοτική υποβάθμιση των σύκων. Γιατί ναι μεν χρειάζεται υγρασία για την ανάπτυξη των σύκων αλλά είκοσι μέρες πριν τη συγκομιδή χρειάζεται ξηρασία για να μη 'σκάνε' τα σύκα και να μην προσβάλλονται από ασθένειες. Αντίθετα, στις ορεινές ή λοφώδεις περιοχές το ποσοστό υγρασίας είναι μικρό θα λέγαμε ιδανικό, κατά το κρίσιμο αυτό διάστημα των είκοσι ημερών.

Ένας άλλος λόγος υπέρ της μετατόπισης της καλλιέργειας στις ημιορεινές ή ορεινές περιοχές είναι ότι οι πεδινές περιοχές μπορούν να χρησιμοποιηθούν για άλλες καλλιέργειες (οπωροκηπευτικά και υποτροπικά φυτά).

Για τους παραπάνω λόγους υπάρχει πρόγραμμα για αναδιάρθρωση της συκοκαλλιέργειας και έχουν καθοριστεί από τη Διεύθυνση Γεωργίας Νομού Μεσσηνίας οι περιοχές που είναι κατάλληλες στο νομό για την εγκατάσταση της συκιάς.

Η περιοχή Μαυρομματίου Ιθώμης, όπου και η υπό μελέτη εκμετάλλευση, συμπεριλαμβάνεται στις κατάλληλες για εγκατάσταση της συκιάς περιοχές, όπως φαίνεται και από το χάρτη στο σχετικό παράρτημα Δ στο τέλος της εργασίας.

Σε μια εκμετάλλευση έκτασης 80 στρεμμάτων, που δεν αντιμετωπίζει τα σημερινά προβλήματα της Ελληνικής γεωργίας, όπως αυτά έχουν αναφερθεί μέχρι τώρα, με δεδομένη την εμπορία και διάθεση του προϊόντος και χωρίς να έχουν υπολογισθεί οι κίνδυνοι των ασταθών κλιματολογικών συνθηκών και των προσβολών από φυτοπαθογόνους μικροοργανισμούς συμπεραίνω τα εξής:

Το καθαρό κέρδος της εκμετάλλευσης είναι 2.328.362 δραχμές, ενώ το ακαθάριστο είναι 4.442.760 δραχμές.

Το Γεωργικό Οικογενειακό Εισόδημα είναι 4.955.541 δραχμές. Αρκετά υψηλό όταν στην εκμετάλλευση δουλεύουν μόνο δυο άτομα, ο ιδιοκτήτης και η σύζυγός του. Μάλιστα μπορώ να πω ότι εργάζονται σχεδόν εποχιακά (κυρίως στην περίοδο της συγκομιδής).

Το Γεωργικό Εισόδημα είναι 9.095.541 δραχμές. Συγκρινόμενο με το Γεωργικό Οικογενειακό Εισόδημα είναι πολύ μεγαλύτερο. Τη μεγάλη αυτή διαφορά, στη συγκεκριμένη εκμετάλλευση την κάνει η ξένη ανθρώπινη εργασία. Μπορούμε να καταλάβουμε το αποτέλεσμα που θα προκύψει αν η ξένη εργασία αντικατασταθεί με

οικογενειακή εργασία. Παράδειγμα: αν εργάζεται περισσότερες μέρες η οικογένεια στην εκμετάλλευση ή αν εργάζονταν και άλλα μέλη της οικογένειας.

Η Έγγειος Πρόσοδος είναι 3.128.362 δραχμές και κατά αντιστοιχία 39.105 δραχμές ανά στρέμμα. Αν κεφαλαιοποιήσουμε την έγγειο πρόσοδο (επιτόκιο 6%) η παραγωγική αξία της γεωργικής γης είναι 651.750 δραχμές. Η τιμή αυτή είναι υπερδιπλάσια της αγοραίας αξίας του εδάφους σε πραγματικές συνθήκες (300.000 δραχμές).

Το προϊόν Εργασίας είναι η αμοιβή των συντελεστών εργασίας που έχει χρησιμοποιηθεί στην παραγωγή κατά τη διάρκεια του χρόνου. Το ύψος του εισοδήματος της εργασίας στην εκμετάλλευση είναι 7.331.362 δραχμές, ενώ τα συνολικά ημερομίσθια είναι 547.

Άρα το ημερομίσθιο είναι: $7.331.362\text{δρχ}/547\text{ημερ}=13.403$ δραχμές.

Το ημερομίσθιο αυτό υπερτερεί από το ημερομίσθιο άλλων τομέων (π.χ. βιομηχανία, εμπόριο).

Η απασχόληση στη γεωργία και μάλιστα στη συκοκαλλιέργεια δεν είναι λόγος να εγκαταλείπεται η γεωργία σε όφελος άλλων κατευθύνσεων. Αυτό βέβαια δεν είναι τόσο απλό και εύκολο για πολλούς και ποικίλους λόγους.

Η Καθαρή Πρόσοδος είναι 4.092.541 δραχμές. Το μέσο επενδυθέν κεφάλαιο είναι 15.348.520 δραχμές (δαπάνες εγκατάστασης + κτισμάτων + εργαλείων + αγοράς εδάφους).

Άρα η αποδοτικότητα του κεφαλαίου είναι:

$$\text{Αποδοτικότητα κεφαλαίου \%} = \frac{\text{Καθαρή Πρόσοδος}}{\text{Επενδυθέν Κεφάλαιο}} \times 100 =$$
$$= \frac{4.092.541}{15.348.520} \times 100 = 26,664 \%$$

Η απόδοση του κεφαλαίου είναι πολύ υψηλότερη από τα επιτόκια δανεισμού των τραπεζών.

Να σημειωθεί εδώ ότι αν δεν υπήρχαν οι επιδοτήσεις για την εγκατάσταση της φυτείας και το κτίσιμο της αποθήκης η αποδοτικότητα θα ήταν:

$$(4.092.541/25.348.520) \times 100 = 16,145\%$$

Συμπερασματικά βλέπουμε ότι η καλλιέργεια της συκιάς είναι οικονομικά συμφέρουσα και αποδοτική. Ιδιαίτερα με το πρόγραμμα επιδοτήσεων η επένδυση είναι συμφέρουσα και ανταγωνιστική συγκρινόμενη με άλλου είδους επενδύσεις. Αν

αντιμετωπισθούν με τη βοήθεια της πολιτείας τα πολλά και ποικίλα προβλήματα που υπάρχουν στην Ελληνική γεωργία και κυρίως τα διαρθρωτικά (μικρός κλήρος, κατακερματισμός της γης), και υπάρχουν ικανοποιητικές τιμές διάθεσης των παραγομένων προϊόντων μπορεί να υπάρξει μεταστροφή κυρίως των νέων στην ύπαιθρο από τα αστικά κέντρα.

Ήδη με τα προγράμματα επιδοτήσεων από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα με συμμετοχή του Ελληνικού κράτους υπάρχει η κατεύθυνση προς την επίλυση των διαρθρωτικών προβλημάτων της ελληνικής γεωργίας, τη μείωση του αγροτικού πληθυσμού, κυρίως των ηλικιωμένων, σε όφελος των νεώτερων και η προσέλκυση νέων στην γεωργία (προγράμματα πρόωρης συνταξιοδότησης, επιδοτήσεων των επενδύσεων στην γεωργία, πριμ πρώτης εγκατάστασης για νέους αγρότες).

Έτσι αφενός μεν θα ξαναζωντανέψει η Ελληνική ύπαιθρος, αφετέρου δε, θα έχουμε αύξηση του Εθνικού Εισοδήματος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ. 'Βιοκαλλιέργεια συκιάς'. Περιοδικό Γεωργική Τεχνολογία. Τεύχος 1- 95. Σελ.213-214.
2. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΙΓΝΑΤΙΟΣ. 'Δενδροκομία, Δενδροτεχνική γενική και ειδική'. Εκδόσεις Ψύχαλου. Αθήνα 1998.
3. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ. 'Ειδική φυτοπροστασία δενδρωδών και αμπέλου'. Τ.Ε.Ι. Καλαμάτας. Καλαμάτα 1993.
4. ΜΙΧΑΗΛΙΔΟΥ ΕΙΡΗΝΗ – ΑΝΝΑ ΤΑΜΠΟΥΚΟΥ. 'Φυτική παραγωγή 4.6.δ. Συκιά'. Περιοδικό Γεωργική Τεχνολογία. Τεύχος 6-95 (Συμπλήρωμα). Σελ. 135/23.
5. ΝΟΥΣΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ. 'Η νέα δενδροκομία' τόμος Β. εκδόσεις καλλιεργητής. Αθήνα 1987
6. ΣΤΑΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ Κ. Δ. 'Μαθήματα εντομολογίας – έντομα αποθηκών, μεγάλων καλλιεργειών και λαχανικών'. Εκδόσεις Ζήτη. Θεσσαλονίκη 1990.
7. ΣΦΑΚΙΩΤΑΚΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ. 'Δενδρώδεις καλλιέργειες'. Εκδόσεις Ευγενίδιο Ίδρυμα. Αθήνα 1991.
8. ΤΥΡΟΒΟΛΑ ΟΥΡΑΝΙΑ. 'Η γονιμοποίηση της συκιάς'. Περιοδικό Γεωργική Τεχνολογία. Τεύχος 2 – 88. Σελ. 74-75.
9. ΦΑΛΑΓΚΑΣ Σ. 'Ξήρανση αγροτικών προϊόντων'. ΕΛΚΕΠΑ. Αθήνα 1985.
10. Φ.Ε.Κ. 325/20-10-1977 (Προεδρικά διατάγματα 966/77 & 967/77).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

A, B, Γ, Δ.

A : Τυπικό σχήμα δένδρου ποικιλίας Καλαμών και τυπικός βλαστός με καρπούς.

B : Συσκευασία – Σήμανση.

Γ : Αποψη εγκαταστάσεων «ΣΥΚΙΚΗΣ»

Δ : Χάρτης με τις κατάλληλες για εγκατάσταση της συκιάς περιοχές.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Φωτογραφίες : α1. Τυπικό σχήμα δένδρου συκιάς ποικιλίας Καλαμών
α2. Τυπικός βλαστός με καρπούς ποικιλίας Καλαμών

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

α1

α2

Φωτογραφίες : α1. Σταυροί δετοί.

α2. Σταυροί πρεσσαριστοί.

β

γ

Φωτογραφίες : β. Ορμαθοί
γ. Σόκα χόμα

81

82

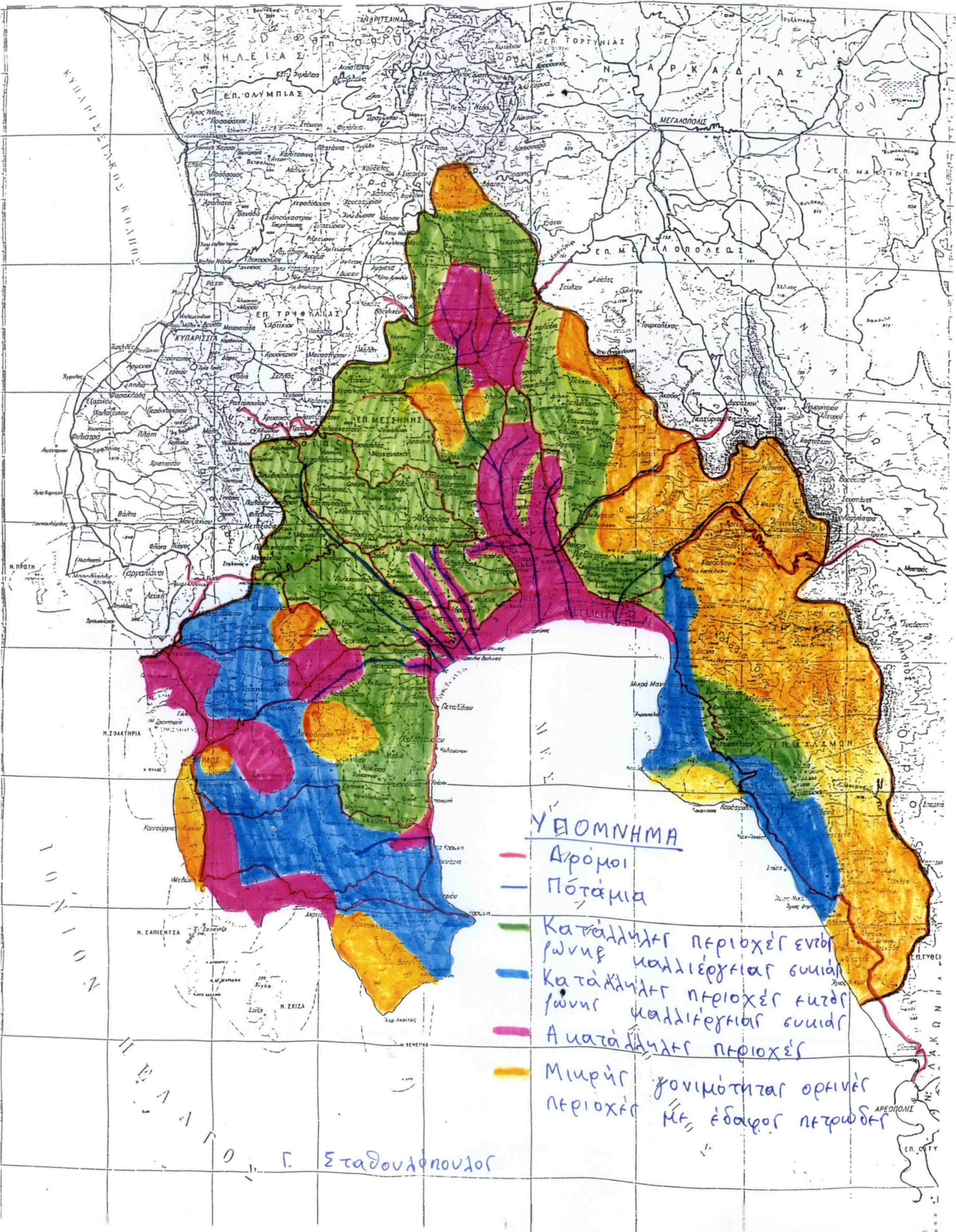
Φωτογραφίες : 81. , 82. Συκόπαστα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

Φωτογραφία : α. Γενική άποψη εγκαταστάσεων και φυτωρίου της «ΣΥΚΙΚΗΣ» στη βιομηχανική περιοχή Καλαμάτας (Σπερχογεία).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Δ

ΥΨΟΜΝΗΜΑ

- Δρόμοι
- Πόταμια
- Κατάλληλες περιοχές ενδο-
ρωνής καλλιέργειας σιταριών
- Κατάλληλες περιοχές ενδο-
ρωνής καλλιέργειας σιταριών
- Ακατάλληλες περιοχές
- Μικρές γονιμότητες ορεινές
περιοχές με έδαφος πετρώδες

Γ. Σταθουλόπουλος